O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV №

Қонун - ҳам қилич, ҳам қалқондир!

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ—ОММАБОП ҲАФТАЛИК ГАЗЕТАСИ

1996 ЙИЛ 30 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 1999 ЙИЛ 20 *АПРЕЛ*, СЕШАНБА | № 16 (116) | Сотувда эркин нархда

14-15 апрел кунлари Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг XIV сессияси бўлиб ўтди. Унда йўлбошчимиз Ислом Каримов иштирок этди ва жамиятимиз ҳаётининг сиёсий, иқтисодий, маънавий ва бошқа томонларини янада эркинлаштиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида маъруза қилди.

Президент ўз нутқида ҳар бир ўзбекистонликни, бу юрт тақдирига бефарқ бўлмаган инсонларни ватанимиз босиб ўтган қарийб саккиз йиллик мустақиллик даври ютуқлари ва муаммолари, янги минг йиллик арафасидаги аҳвол ҳамда олдинда турган ечимталаб, кўзланган мақсадга етакловчи вазифалар хусусида батафсил тўхталди.

Қуйидаги мақола юртбошимиз маърузаларини муштарийларимиз билан биргаликда ўрганиш борасидаги интилишимиздир.

Мамлакатимиз мустақиллик деган буюк саодатга эришгандан кейин қарийб саккиз йиллик давр «ғилдираги» шу қадар шиддат билан айланмоқдаки, ислоҳотлар ва ҳаёт жараёнлари шунчалик шитоб билан кечмоқдаки, кўпчилигимиз кундалик турмуш ташвишлари, икир-чикирлари билан ўралашиб қолиб, уларнинг мағз-моҳиятини англаб етишга, «буюк мамлакатнинг бир парчаси» дея олишдан ўзгасига иложимиз йўқ эди.

Баъзи одамлар мустақилликка осонгина, тинч ва осойишта эришдик, деган хомхаёл билан юрадилар. Бекор гап! Бунинг тасдиғини юртбошимиз сўзларидан, таҳлилий фикрларидан топасиз. Энг лўнда жавоб мустақилликка эришиш кунларида қолдирилган «мерос»ни баҳолай билишда экан-мирида фаровон ҳаёт қуриш йўлидаги мақсадимизга раҳна солмоқчи бўлганларнинг сир-асрори очиб ташланади:

«**<u>Биринчи,</u>** мамлакат ташқарисидаги тажовузкор ақидапараст кучлар ислом дини халқимиз учун муқаддас қадрият эканидан фойдаланиб, Ўзбекистонни демократик, маърифий тараққиёт йўлидан оғдиришга интилмоқдалар.

<u>Иккинчи,</u> ҳали-ҳануз бизнинг мустақил йўлимизни кўролмайдиган, турли баҳоналар билан Ўзбекистонга ўз сиёсатини, таъсирини ўтказиш ва ҳукмронлик қилишга уринаётган кучлар мавжуд».

Маърузада қайд этилган бу икки хавфни биз ҳеч қачон унутмаслигимиз, лоқайд бўлмаслигимиз керак.

Маърузада асосий эътибор, янги аср бўсағасида жаҳондаги **<u>маърифатли мамлакат</u>**лар қаторида Ўзбекистонимизнинг ўз тараққиёт истиқболлари, стратегиясини белгилаб олиши мисолларига берилган. Хўш, улар нималарда ифодаланган? Биз ўзбекистонликлар уларни билмоғимиз керакми? Сўзсиз, керак!

Юртбошимиз бу муаммода бош йўналиш сифатида: **«мамлакат сиёсий, иқтисодий ҳаётини, давлат ва жамият қурилишини янада эркинлаштириш»**га урғу берди. Бу борадаги вазифаларни бўғинма-бўғин акс эттирди.

Иккинчи устувор йўналиш - **маънавият, руҳий покланиш ва юксалиш, озод шахс, санъат, фан ва таълим...** Учинчиси, **кадрлар**, эзгу ниятларни амалга оширишга қодирлар эканлигида алоҳида тўхталди. Навбатдагилари **халқни, аҳолини кучли ижтимоий ҳимоя**си ва жамиятда **тинчлик, тотувлик, барқарорлик, мамлакат яхлитлиги** эканлигини қайд этдилар.

Агар ўқувчи ана шу бешта йўналиш устида бироз тўхталиб, мушоҳада қилиб кўрса, улар барча масала, соҳа ва муаммоларни қамраб олишининг гувоҳи бўлади.

Маърузачи халқимизга, ҳар бир фуқарога **«ислоҳотлар моҳиятини янада теранроқ идрок этиш»** ва **«қонун асосида яшашни ўрганиш зарурлиги»**ни уқтиради, **«ҳокимият қарорлари қабул қилиниши ва ижроси назорат қилинаётганлигини билиш, фаол иштирок этиш»**га чақиради.

Юртбошимизнинг қуйидаги сўзлари, бизнингча, ҳар биримизни ўйлашга, идрокка чақиради: **«Ҳар бир инсон жамиятдаги ўз ўрнини билиши, ўзини жамиятнинг ажралмас қисми деб ҳис этиши даркор».** Ушбу жумлани қайта-қайта ўқишни, жойларда шиор тарзида фойдаланишни маслаҳат бергимиз келади. Қаранг, **«менинг жамиятда ўрним борми? Ўрним қаерда ва қай даражада? Мен шу ўринга мосманми, маънавий ҳақлиманми?»**

Ҳа, юртбошимиз айтганларига амал қилиб, ҳар биримиз «ўз ўрнимизда» бўлсак эди, бундай мустаҳкам қалъага жаҳон тўфони ҳам писанд бўлолмасди. Насиб этса, шу кунларга етгаймиз!

Маърузада сиёсий партиялар, нодавлат ва жамоат ташкилотларининг фаолиятига одилона баҳо берилди, камчиликлари рўй-рост айтилди, вазифалар белгиланди. Инсон ҳуқуқлари ҳимоясини янада юқори поғонага кўтариш, аёллар ва ёшлар ҳаётида ясалаётган муҳим ўзгаришлар ҳамда уларнинг моҳияти юртбошимиз нутқида алоҳида акс этди.

Юртбошимиз юқоридаги масалалардаги нуқсонлар, камчиликлар, кемтиклар сабабини таҳлил қилар эканлар, эл-халқ дилидаги бир гапни очиқ айтдилар: «Давлат ҳокимияти ва жамоат ташкилотлари барча бўғинлари раҳбарларининг айби борлигини таъкидлашга мажбурман!» Вазифа ҳам яхлит ва кўндаланг қўйилди: **«Пировард мақсадни - халқ иродаси ва умидларини рўёбга чиқаришни кўзлаб ишлаш керак!»** дедилар... **«Тўрачилик, ўз вазифасига совуққонлик билан қараш, порага сотилиш ҳоллари... нечоғли зарар етказмоқда?»**

Йўлбошчимиз бот-бот кадрлар масаласига мурожаат қилдилар: **«Бошқарув тизимининг асосий, ҳал қилувчи жойларида замонавий фикр юритадиган, ўз халқи, ўз Ватани манфаатларига ғоят садоқатли, юқори малакали кадрлар ишлаши керак!»** Маърузада жамиятимизда бошқарув ҳокимияти тизимини янада демократлаштириш, тизгиннинг асоси эканини таъкидлаш билан бирга қуйига, ўзини-ўзи бошқариш тизилмаларига узатиш зарурлиги уқтирилди. Юртбошимиз **«Кучли давлатдан - кучли фуқаролик жамияти сари»** деган сиёсий қурилиш дастурининг моҳиятини ана шу асосда ифодалаб бердилар.

Юртбошимиз сессия **шига эришмоғимиз даркор»** деди. Энди ҳар биримиз ўйлаб кўрайлик: Мен шу сифатларга эгаманми? Теварак-атрофимиздаги журналистлар шу талабларга жавоб берадиган даражадами? Нима жиҳати етишмайди?..

Юртбошимиз нутқларида яна бир бор инсон ҳуқуқлари, мулк, мулкчилик, иқтисодиёт, тадбиркорлик, аҳолининг мурожаатларига эътибор, бозордаги рақобатбардошлик, монополияни чеклаш, ҳақиқий бозор иқтисодиётига эришиш, ташқи иқтисодий фаолиятдаги вазифалар, валюта ва пул, хўжалик субъектлар фаолиятига асоссиз аралашавермаслик масалалари ифода этилди. Жумладан, **«Бундай тартибсизликлар учун хизмат бурчи юзасидан тадбиркорларнинг манфаатини ҳимоя этиши лозим бўлган ҳуқуқни муҳофаза этиш ва солиқ органларининг нопок ходимларига нисбатан талаб бир неча бор кўпроқ, жазо эса янада қаттиқроқ бўлиши керак»** деди.

Президентнинг кадрлар тайёрлаш давлат дастурини амалга ошириш, билим, ўқиш, уқтириш соҳасига оид фикрлари бу борада асосий дастуриламал бўлиб қолиши керак деб ўйлаймиз...

Маърузада мамлакатимизда ўтказилаётган ислоҳотлар ва уларнинг яқин беш йиллар ичидаги «мева»си хусусидаги фикрлар, инсон омили учун жон куйдириш, истиқбол йўлида теран ва фидойилик, ватанни қўриқлаш соҳасидаги вазифалар қўйилиши кўплаб биз билган-билмаган воқеликдан воқиф этади. Адлия, Қуролли кучлар, Ички ишлар идораларида назарда тутилаётган ўзгаришлардан .хабардор қилади.

Маърузани ўрганар экансиз, унинг сўнггидаги **«Биз XXI аср бўсағасида турибмиз, биз янги буюк ишлар олдида турибмиз. Сиз билан бизнинг вазифамиз давр олдимизга қўяётган барча талабларга муносиб жавоб қайтаришдир»** деган жумлалардан, беихтиёр кучга, ғайратга тўласиз, танангизда қудрат, қалбда, онгда маъсулият ҳисси пайдо бўлади.

Юртбошимизнинг Олий Мажлис минбаридан сўзлаган нутқлари янада чуқур ва қайта-қайта ўрганилиб, соҳавий ва жабҳавий, маҳаллий мисоллар билан мутаносиб ҳолда бойитилиб, бугунги кун аудиторияларида суҳбатлар мавзусига айланмоғи керак, деб ҳисоблаймиз.

Prezidentimiz ma'ruzasini o'rganamiz

ВАТАН ЯНГИ МИНГ ЙИЛЛИК АРАФАСИДА

ҳаммавақт ҳам улгураяпмиз деб бўлмайди. Аммо ҳар биримизни «ким эдигу ким бўлдик?», «бугун қай даражада ва нималар билан яшаяпмиз?» ёки юртбошимиз таъкидлаганидек, «Биз келгуси асрга ўзимиз билан нималарни олиб ўтишимиз мумкин ва зарур? Нималардан воз кечишимиз даркор? Ўз ҳаётимизни қандай йўллар билан яхшиламоқчимиз? Янги минг йилликда қандай муаммоларнинг ечими бизнинг диққат-эътиборимиз марказида турмоғи лозим?» каби кўплаб саволлар ўз оғушига тортади, ўйлантиради.

Бу табиий, албатта. Чунки мустақиллик неъматини татиб кўрган, ўзлигини англаб бошлаган халқимиз аллақачон лоқайдлик, бефарқлик қаъридан қутулди, теранлик, сергакликни ўзига ҳамроҳ қилди, изланиш, интилиш, атрофга соғлом боқишга одатланди.

Шу билан бирга бугун жамиятимиз ғулғулалар, урушлар, сиёсий зиддиятлар, фалокатлар ва ҳалокатлар ер куррасида камаймаётган, инқироз ва парвозлар ёнма-ён турган давр қуршовида яшаяпти, уларнинг гувоҳи бўлган ҳолда яратиш, ижод, тараққиёт сари бораяпти. Булар барчаси кишини ўйлантирадиган, беихтиёр саволлар туғдирадиган омиллардир.

Юртбошимизнинг мазкур маърузалари, агар таъбир жоиз бўлса, ўша машҳур «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» асарининг узвий давоми, тўлдирувчиси десак, хато қилмаган бўламиз.

Маъруза лўндароқ айтганда, «Ким эдигу - ким бўлдик?» деган саволга жавобдан бошланади. Ҳа, биз узоқ йиллар мобайнида ярим мустамлака, «катта оға»ларга кичик «ини» бўлган, ҳуқуқсиз, иқтисодий қарамликка дучор этилган, ўз тарихий қадриятлари ва маданий меросидан бебаҳра этилган, маънавий олами «чўктирилган», ўз яратувчилик маҳсули, меҳнати натижасидан, бойлиги ва ҳосилидан рухсат сўраб, фақатгина «татиб» кўришдан нарисига раво кўрилмаган халқ эдик, холос. Ватанимизни, ҳатто «мамлакат» деб атай олмадик. Уни лигини барчамиз ҳам биламизми? Ҳа, бизга қўштирноқ ичидаги мерос теккан эди. Ўғри урган ёки ёнғиндан сўнгги ҳовлига ўхшаш «хонадон» қолганди, холос. «Жони суғуриб олинган» ер, заҳарланган ҳаво, «шалтоқ арава», синиб-чириган темир-терсак, «пайҳон этилган томорқа», ҳеч ким танимайдиган халқ, асрий «ур-сур»лардан гангиб қолган одамлар... На пул, на маблағ, на ёрдам, на техника-технология, на мустақиллик шароитида ишлашга қодир кадрлар потенциали, на... Хуллас, таъбир жоиз бўлса, йўқдан бор қилиш, тақир ерда боғ яратиш, дунёга «Ҳе-ей, мен борман, мутеъ ва тамагир эмас, бечораҳол эмас, бардам, мағрур, сиз билан тенг турадиган мамлакатман» дейдиган давлатни оёққа қўйиш керак эди. Агар уни бир тангa қиёсласак, усти-бошини бутлаш, қорнини тўйғазиш, иссиқ-совуқдан асраш, тан дардларини даволаш, қонионгини заҳардан холи қилиш, янгидан «юриш-туриш»га, ноз-неъматлар яратишга, сиёсатга, иқтисодиётга, маънавиятга, маърифатга, ҳимояланишга, келажакка мақсадли боқишга ўргатиш лозим эди.

Бу ишлар, гувоҳмизки, шараф билан амалга оширилди. Тасаввурга сиғмайдиган буюк ишлар қилинди. Жамиятда миллатлараро тотувлик ва барқарорлик изчил сақлаб турилди. Хўш, осон бўлган эканми? Юртбошимизнинг бир жумлалари бор ҳақиқатни очиб ташлайди: «Иқтисодий тараққий топган мамлакатлар халқлари бугунги ҳаёт даражасига етиш учун ўз ҳақ-ҳуқуқларидан, эркинликларидан ва бошқа неъматлардан фойдаланиш учун кўп-кўп йиллар, балки юз йиллаб тинимсиз ва машаққатли меҳнат қилганлар».

Маърузада Ўзбекистонимизнинг нисбатан қисқа даврда мустақил ривожланиши давомида эришган ютуқлари кенг ва чуқур таҳлил қилинадиким, ундан юқоридаги кимдан-ким бўлдим, деган саволга лўнда жавоб топамиз.

Юртбошимиз ўз маърузаларида 16 февралдаги Тошкентда содир бўлган фожиали воқеаларга тўхталиб ўтдилар ва хавфсизлигимизга таҳдид, мустақиллигимизга хавф-хатар мавжудлигидан огоҳ этдилар. Ғаламис кимсалар кирдикорлари заминбаридан туриб, мамлакатимизда суд-ҳуқуқий соҳасига дахлдор ислоҳотларни чуқурлаштириш масалаларига алоҳида тўхталди. Ҳуқуқий-демократик мезонлардан бири - адвокатура ва адвокатлар ҳуқуқи атрофида кенг тушунча берди, судьяларнинг чинакам мустақиллигини таъминлаш, суд ҳокимиятини ҳақиқий учинчи ҳокимиятга айлантириш хусусида муносабатларини билдирди.

Маърузада гап оммавий ахборот воситалари фаолиятига тақалганда, юртбошимиз: **«Оммавий ахборот воситалари ҳар бир киши ўз фикрини ифода эта олишига имкон берадиган минбар бўлиши керак. Улар демократик қадриятлар ва тушунчаларни ҳимоя қилиш, одамларнинг сиёсий, ҳуқуқий ва иқтисодий онгини шакллантириш бўйича фаол иш олиб бориши лозим»** деб уқтирди.

«Биз журналистлар аҳли сиёсий етук, масъулиятли, ҳалол ва виждонли, ўз ишини яхши биладиган, мамлакатимизнинг ватанпарвар кишиларидан иборат бўли-

Файзулла ҚИЛИЧЕВ

(Газетамизнинг келгуси сонларида Олий Мажлиснинг XIV сессиясида қабул қилинган қонунларнинг шарҳларини ўқийсиз).

Юртбошимиз айтадиларки...

Раҳбарларнинг фаолияти, уларнинг хусусиятлари ҳамиша эл назарида бўлади. <u>Ҳурматли ҳокимлар, раҳбарлар, шуни унутмангки, сизларни рентген каби текширадиган, ишларингизга ҳаққоний ва одил баҳо берадиган мезон - шу юртда яшайдиган одамларнинг кўзи, фикри, улар чиқарадиган хулосадир.</u>

Бу юрт аҳлида андиша кучли, улар мулойим гапиради, бетгачопарлик қилмайди, лекин ҳар бир одамнинг раҳбар ҳақида ўз фикри, ўз баҳо ва хулосаси албатта бўлади.

Ахир, бу ўткинчи дунёда фақат яхши ном қолдириш, ҳалол меҳнат туфайли қозонган обрў-эътибор билан фарзандлар хотирасида қолиш - ҳар бир инсон учун шараф эмасми?

Адолат бузилдими, раҳбар ўзининг устидан назоратни йўқотдими, атрофини қариндош-уруғи, таниш-билишлари ўраб олдими, оёғи ердан узилдими, иймон-иродаси сусайдими - билингки, вилоятда ёки туманда муҳит бузилади. Одамларнинг бир-бирига ишончи йўқолади, миш-мишлар, шу билан бирга, ҳар хил уйдирмалар ҳам кучайиб кетади.

Энг ёмони шундаки, иш ўрнига гуруҳбозлик, шикоятбозлик, ўзаро зиддият ва низолардан иборат носоғлом вазият вужудга келади, меҳнат самараси йўқолади. Бундай кайфият бир тумандан бутун вилоятга тарқалади, ишимизга, ҳаётимизга, ривожланишимизга халақит берадиган тўсиққа айланиб қолади.

«ЎЗБЕКИСТОН XXI АСРГА ИНТИЛМОҚДА»

Кеча Адлия вазирлигининг мажлислар залида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлис XIV сессиясидаги «Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда» маърузасини ўрганиш юзасидан йиғилиш бўлиб ўтди.

Унда Вазирликнинг қонунчилик бошқармаси бошлиғи Х. Одилқориев маърузадан келиб чиқадиган вазифалар хусусида гапирди. У Ўзбекистон янги асрга қайси йўл билан ўтаётганлиги, давлатимизнинг маънавий-иқтисодий-сиёсий жабҳаларидаги ўзгаришлар хусусида, айниқса, ҳозирги кунда энг муҳим масала инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишда адвокатларнинг ҳуқуқий мақомини кўтариш, судьялар мустақиллигини кучайтириш юзасидан Олий Мажлис қошида ваколатли комиссия ташкил қилинганлиги тўғрисида алоҳида тўхталди.

Йиғинда мамлакатимиз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш борасида доимий хизмат қилувчи зобитлар ҳақида ҳам сўз борди. Қизиқарли савол-жавоблар билан ўтган анжуманда Адлия вазирлигининг бошқарма бошлиқлари ва масъул ходимлари иштирок этди.

Ўз мухбиримиз

Munosabat

ХИЁНАТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

«Ҳаётда тирик туриб бирорта йўқлагувчи кишингиз бўлмаса, бундан оғирроқ жазо йўқ инсонга. Жуда қисқа ҳисобланган умр мобайнида сизни сўроқловчи, сиз ҳақингизда тўрт оғиз бўлса-да, ширин сўзловчи дўстларингиз бўлса, одамнинг бахти асли шунда» деган бир дўстимнинг гаплари асло эсимдан чиқмайди. Яқинда шу дўстимни кўргани борган эдим. Хонадонида анчагина ҳурмат-эҳтиромли кишилар ўтирганди. Улар ҳам йўқлаб келишган экан. Даврада дийдор ғанимат, суҳбат анча қизиди. Одам, одамийлик, ҳурмат-эҳтиром, яхшилик ва нонкўрлик, истедодли ва ишбилармон раҳбарнинг нуфузи, ёмоннинг заҳри, нотавон душманнинг қаҳри ҳақида гап кетди. Кимдир: «Истеъдодсиз кишилар донишманд ва доно одамларни кўролмайдилар» деди...

Дўстлар ўзаро суҳбатлашиб ўтиришибди-ю, менинг хаёлимга беихтиёр феврал воқеалари келди. Бу ҳақда кўпчилик куйиниб гапирди. Ҳаммаси тўғри, қандай куйинмайсиз. Ватан, халқпарвар раҳбар деган тушунчалар маъносини чақолмаган, ўзлигини, ўзбеклигини маъносини тушунмаган бундай маънавий қашшоқ нотавон кишилар борлигига ачинади одам. Ўз халқини, ўз юртининг тинчлигини, унинг юксалишини кўролмаган одамни шу юртнинг фарзанди деб бўладими? Хоинларни кечириш, содиқ одамларни ранжитиш демак-ку! Миришкор боғбонларда шундай одат бор: гуллар орасида сассиқ алаф кўрсалар, дарҳол уни томири билан суғуриб ташлайдилар. Юртбошимиз ўша кунлари жуда тўғри ва ҳақ гапни айтдилар. У нотавонлар охир-оқибат ўз жазосини олажак.

Жиддий ўйлаб, дурустроқ ақл юритиб қарасак, Ўзбекистонимиздай тинч, хотиржам ва тўкин-сочин юрт оламда йўқ. Оллоҳга минг қатла шукурлар бўлсинки, ҳеч нарсадан ташвишимиз, камчилигимиз йўқ. Ҳурматли юртбошимиз қисқа вақт ичида кўплаб ривожланган давлатлар билан алоқаларни мустаҳкамлаб, бу ҳамкор давлатлар билан янги-янги қўшма корхоналар вужудга келишига бош-қош бўлдилар.

2-бет

Bizning musohaba

ЖАМИЯТНИНГ ТАЯНЧ УСТУНИ

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Фуқароларнинг қонунчиликнинг бузилиши юзасидан шикоят ва аризаларини кўриб чиқиш бошқармаси бошлиғи Юсуф ИЛҲОМОВ билан суҳбат

- Юсуф ака, маълумки, инсоният тараққиёти мобайнида эришган жамики маданиятнинг туб замирида Оила туради. Оиланинг барбод бўлиши эса энг аввало, шу бирликда дунёга келган фарзандлар, ҳали меҳнатта лаёқатсиз гўдакларнинг келажагига етказилган зиёндир. Бундай нохуш ҳолатларнинг рўй бермаслиги, уларнинг олдини олиш борасида бугун қандай ишлар амалга оширилмоқда?

- Ватанимиз ўз мустақиллигига эришгандан буён ўтган йиллар мобайнида Президентимиз Ислом Каримов бошчилигида республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотлар инсон бахт-саодати, фаровонлиги, турмуш тарзимизнинг юксак ахлоқий мезонларнинг уйғунлигига қаратилгани сир эмас. Ўтган йил - «Оила йили»да, жамиятнинг бу таянч устунини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш борасида талайгина зарур тадбирларга қўл урилди. Оилани мустаҳкамлаш, унинг ижтимоий, ҳуқуқий жиҳатдан муҳофазасини таъминлаш борасида катта ғамхўрликлар қилинди. Давлатимиз томонидан изчил олиб борилаётган оилапарварлик амаллари оила тотувлиги, келажак авлод тарбияси, демакки, жамиятимизнинг мустаҳкам, қутли-баракали бўлмоғининг бош омилидир.

Оилада барқарор, соғлом муҳитнинг бардавом ўрин олишида Ўзбекистонда олиб борилаётган ижтимоий сиёсатнинг муттасил тарзда ёш авлод тарбиясига уйғун давом эттирилаётгани қўл келаётир. Жорий йил юртбошимиз томонидан «Аёллар йили» деб эълон қилингани ҳам бунинг залворли далилидир.

2-бет

Ogohlikka da'vat

ЁШЛАРИМИЗ ТЎҒРИ ЙЎЛДАН АДАШМАСИН

Тошкент шаҳрида 1999 йил 16 феврал куни содир этилган мудҳиш воқеалар ҳар бир юртдошимиз қалбини ларзага солди. Унинг иштирокчилари ва ижрочиларига, воқеалар ортида турган ҳомийларига нисбатан лаънатлар айтилмоқда.

Республикамиз Президенти «Туркистон-пресс» ахборот агентлиги мухбири саволларига берган жавобларида мазкур воқеаларга ўз муносабатини билдирар экан, булар диндорларнинг эмас, балки динни ниқоб қилиб олган ақидапарастларнинг иши эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтдилар.

«Дин бизнинг қон-қонимизга, онгу шууримизга шу қадар теран сингиб кетганки, уни ҳеч қандай куч, ҳеч қандай ташвиқот билан чиқариб бўлмайди. Халқимизнинг минг йиллик тарихини, бугунги маънавий ҳаётини, дину миллатимизни мухтасар ифодалаб айтиш мумкинки, Оллоҳ бизнинг қалбимизда, юрагимизда» деган сўзлари нафақат Ўзбекистонда, балки барча ислом оламида Президентимизга нисбатан бўлган ҳурматни минг чандон кўтарди.

3-бет

***

Тошкент вилояти Пискент тумани ички ишлар бўлимида фуқароларга Ўзбекистон Республикаси миллий паспортини топшириш ишлари алоҳида назоратга олинган.

Суратда: туман ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Шавкат Икромов ва туман ИИБ паспорт столи бошлиғи, милиция майори Исмоил Иброҳимовлар.

Bizning musohaba

ЖАМИЯТНИНГ ТАЯНЧ УСТУНИ

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Фуқароларнинг қонунчиликнинг бузилиши юзасидан шикоят ва аризаларини кўриб чиқиш бошқармаси бошлиғи Юсуф ИЛҲОМОВ билан суҳбат

(Давоми. Боши 1-бетда)

Асрлар мобайнида миллатимиз тараққиёти ва тарбия ўчоғи бўлиб келган оила масъулияти комил инсонни тарбиялаш ва ҳуқуқий давлатчилик асосларига пойдевор ташланаётган бир даврда фуқароларимиз зиммасига ҳам улкан мажбуриятлар юклайди. Чунки оила ва фарзандлар тарбияси ҳар биримиз учун хусусий вазифагина бўлиб қолмай, балки Ватан тараққиёти, жамият равнақи йўлидаги ижтимоий-сиёсий, қолаверса, маънавий ва маърифий аҳамиятга молик мажбурият ҳамдир.

- Ўзбекистон Республикаси Конституциясида «Ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар» дейилган. Фуқароларнинг ушбу моддага амал қилишлари қай тарзда кечмоқда?

- Сир эмас, эр-хотинликнинг биринчи мақсади фарзанд, турмуш қуришликдан асл муддао насл-насабни давом эттириш экан, оилада юз берадиган ҳар қандай вазиятда ҳам ота ва она ўз зиммаларидаги ҳуқуқий, маънавий мажбуриятларни унутишга ҳақли эмаслар. Бироқ афсус билан таъкидлаш лозимки, гуруч курмаксиз бўлмайди, деганларидек обод, аҳил оилалар билан бир қаторда турмушимизда турли хил баҳона-сабаблар билан ажралиб кетаётган эр-хотинлар ҳам учраб турибди. Бундай ҳолатлар юз берганда эса оғирлик аксарият ҳолларда ота ёки она ихтиёрида қолган болалар бошига тушади, яъни улар моддий томондан қийналиб қоладилар. Агар маълумотларга мурожаат этадиган бўлсак, никоҳни бекор қилиш ҳақида ариза билан мурожаат этган ҳар ўн оиладан етти-саккизтаси вояга етмаган болалари бор оилалардир. Ана шундай вазиятда қонунни гоҳ билмаган ҳолда, гоҳида унга хилоф равишда бузиб, ёрдамга муҳтож болаларни моддий таъминлашдан бўйин товлаётганлар ҳам учраб туради. Бундай ҳолатларга дуч келинганда Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 122-моддасини яна бир бор эслатиб ўтиш лозим деб ўйлаймиз: «Вояга етмаган ёки меҳнатга лаёқатсиз шахсларни моддий таъминлашдан бўйин товлаш жиноят ҳисобланади». Шу ўринда қўшимча қилиш жоизки, моддий ёрдамдан бўйин товлаб, суднинг ҳал қилув қарорига кўра ундирилиши лозим бўлган маблағни уч ойдан ортиқ муддат ичида тўламаслик жиноят иши қўзғатишга асос бўлади. Республика судлари томонидан вояга етмаган шахслар учун нафақа пулларини қасддан тўламаганлик жиноятини содир этганлиги учун 1998 йилда 981 нафар ва 1997 йилда 915 нафар шахс судланган.

Мавжуд маълумотлардан кўринадики, республикамиз туман ва шаҳар судларида нафақа тўлашдан бош тортиб келаётган шахсларнинг қарзлари ҳажми бир йилдан ортиқ муддатни ташкил этаётир. Бироқ шунга қарамай, уларга нисбатан ўз вақтида жиноят ишлари қўзғатиш пайсалга солиб келинмоқда. Ваҳоланки, нафақа пулини мунтазам кутиб турадиган, ёрдамга муҳтож оилалар бор. Қонун орқали уларнинг мустаҳкамланган ҳақ-ҳуқуқларини менсимаслик бориб турган қонунбузарликдир. Бундай ҳолатларнинг содир бўлиб тургани эса ариза ва шикоятларнинг кўпайишига сабаб бўлаётир.

- Юсуф ака, бошқармага келиб тушаётган шикоят ва аризалар асосан жойлардаги мутасадди идоралар томонидан нафақани ўз вақтида ундириб бермаётганлиги хусусида бўлса керак...

- Биласизми, нафақаларнинг ўз вақтида тўланиши билан боғлиқ нуқсонлар фақат судларга тегишли десак адолатсизлик бўлар эди. Бу камчиликларда, юмшоқ қилиб айтганда, жойлардаги корхона, ташкилот, муассаса ва жамоат бирлашмалари раҳбарларининг ҳам «дурустгина ҳиссаси» бор. Назорат ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги оқибатида моддий томондан қийналган оилалардаги ёш болалар манфаатларига жиддий зарар етказилаётир.

Ўтган икки-уч йилда Адлия вазирлиги, Тошкент шаҳри ва вилоят ҳокимликлари адлия бошқармаларига келиб тушган ариза ва шикоятлар таҳлил қилинганда, шунга ишонч ҳосил қилдикки, уларнинг асосий қисми суднинг ҳукми, ҳал қилув қарори ҳамда нафақа ундириш ҳақидаги қарорларининг ижроси ўз вақтида таъминланмаётганлиги билан боғлиқ экан. Шундан келиб чиқиб, Адлия вазирлигининг ташаббуси билан 1998 йилнинг декабр ойида республика туман-шаҳар судларининг назоратида бўлган ташкилот, корхона ва муассасаларнинг ҳисобхоналаридаги нафақа ундириш ҳақидаги ижро ҳужжатларнинг ижросини ялпи текшириш бир ойлик тадбири амалга оширилди. Очиғини айтиш керак, тадбир натижалари хотиржам бўлишга ўрин қолдирмайди. Кези келганда шуни таъкидлаб ўтиш керакки, «мансабдор шахснинг суд ёки судьянинг ҳукми, ҳал қилув қарори, ажрими ёки қарорини қасддан бажармаслиги ёхуд уларнинг бажарилишига тўсқинлик қилиш» жиноят ҳисобланиб, энг кам ойлик иш ҳақининг эллик бароваригача миқдорида жарима ёки 5 йилгача муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш ёхуд 3 йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёки 3 йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади. (Ўз.Рес.ЖКнинг 232-моддаси).

Мисол учун, Сурхондарё вилоятидан Ж.Хуррамов, И.Хўжамов, Фарғона вилоятидан Х.Хатамовлар мансабдор шахс бўла туриб, қўл остидаги ходимларининг вояга етмаган фарзандлари учун суд қарорига асосан ундирилиши лозим бўлган нафақа пулларини ундириб, нафақахўрларга юбормаганлиги учун жиноий жавобгарликка тортилиб, тегишли жазоларини олдилар.

Республика бўйича тадбир давомида 11.358 та корхона, ташкилот ва муассасанинг иши ўрганилиб, улардаги 112.476 та ижро ҳужжатлари текширилган, шундан 971 нафар мансабдор шахс маъмурий жавобгарликка тортилиб, улардан бюджетга 1.436.445 сўм миқдорида жарима ундирилган. Суд ижро ҳужжатларини ижро қилмаган 7 нафар мансабдор шахс устидан жиноий иш қўзғатилиб прокуратурага юборилган, 180 та тақдимнома мансабдор шахсларга тегишли чора кўриш учун юқори ташкилотларга юборилган.

Мисол учун, Тошкент шаҳар ҳокимлиги адлия бошқармаси тадбир давомида нафақа ундириш ҳақидаги ижро ҳужжатларини ўз вақтида бажармаганлиги учун 98 нафар мансабдор шахсни маъмурий жавобгарликка тортиб, улардан давлат фойдасига 117.600 сўм жарима ундирди. Тошкент вилояти бўйича эса корхона, ташкилот ва муассасаларнинг ҳисобхоналарида суд ижро ҳужжатларини ижро қилишда жиддий хато ва камчиликларга йўл қўйган 92 нафар мансабдор шахс маъмурий жавобгарликка тортилиб, улардан давлат фойдасига 82.450 сўм миқдорида жарима ундирилди.

Умуман, тадбир давомида корхона ва ташкилотлар ҳисобхоналарида суд ижро ҳужжатларини ижро этишда, асосан, ижро варақаларини белгиланган муддатда судга қайтармаслик, ҳисоб варақаларида маблағ йўқлиги сабабли нафақаларни вақтида юбормаслик ҳолатлари аниқланди. Хусусан, Самарқанд вилояти Оқтош шаҳар «Дон» ҳиссадорлик жамияти ҳисобчиси У.Ортиқов, Оқдарё туман «Ғалаба» жамоа хўжалиги бош ҳисобчиси И.Аббосов, Пайариқ тумани «Деҳқонобод» жамоа хўжалиги бош ҳисобчиси К.Даминовлар юқорида кўрсатилган хато ва камчиликларга йўл қўйганлиги учун маъмурий жавобгарликка тортилган бўлса, Нарпай туман судининг суд ижрочисига интизомий жазо чораси қўлланилган, Тайлоқ ва Ургут туманлари катта суд ижрочилари М.Ашуров билан М.Эшонқулов эгаллаб турган вазифаларидан озод этилди.

Қашқадарё вилоят ҳокимлиги адлия бошқармаси томонидан ўтказилган тадбир чоғида 1998 йилда фуқаролардан тушган 194 та шикоят ва аризалардан 116 тасида нафақа ундириш тўғрисидаги қарорлар ижро қилинмаётгани тилга олинади. Шундай шикоятлардан бири Шаҳрисабз тумани «Ҳисорак» сув омборидан фойдаланиш бошқармаси мансабдор шахслари устидан. Гап шундаки, бу бошқарма ҳисобчиси И.Аббосов ҳисобхона иш юритувида бўлган нафақа ундириш тўғрисидаги 6 та ижро варақаларни узоқ вақт ҳисобхонада сақлаб, судга қайтармаган. Унга нисбатан ҳам маъмурий жазо белгиланди.

Сурхондарё вилоят ҳокимлиги адлия бошқармаси томонидан 1998 йил давомида ижро ишларига эътиборсизлик билан қараган суд ижрочиларига нисбатан қўлланилган турли хил интизомий жазо чоралари, қолаверса, бундай ҳолни Жиззах, Бухоро, Навоий, Хоразм, Фарғона ва бошқа вилоятларда ҳам учраб тургани қонунчиликнинг мазкур соҳасини мустаҳкамлашда чора-тадбирларни қатъият билан изчил амалга ошириб боришимизни тақозо этади.

Ўзбекистон Мустақилликка эришган кунларидано қ кам таъминланган оилалар, демакки, болалар ҳуқуқини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда. Оила ва болаларнинг барча иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий ҳуқуқларининг ҳимояланиши қонун ҳужжатларида ўз аксини тўлиқ топиб келмоқда. Чунончи, Оила Кодексида ота-она ҳамда болаларнинг алимент ҳуқуқи ва мажбуриятлари аниқ қилиб белгилаб қўйилган. Модомики, биз ҳуқуқий давлат қуришга жазм этган эканмиз, масъулиятсизлик оқибатида йўл қўйилган нуқсонлардан тегишли хулосалар чиқариб олиб, қонунбузарлик ҳолларига чек қўймоғимиз лозим. Юртбошимиз И.А.Каримов Олий Мажлиснинг XII сессиясида таъкидлаган ушбу сўзлари эса амалий фаолиятимизнинг мезони бўлмоғи керак: «Биз қонун устуворлигини тан олган ҳуқуқий жамият қуришни мақсад қилган, шу йўлда хизмат қиладиган демократик қонунларни ишлаб чиқиб, амалга киритаётган эканмиз, ана шу қонунларга қатъий бўйсунган ва тўла риоя этган ҳолдагина ҳақиқий адолат бўлади».

Суҳбатдош:
С.РАУПОВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

Prokuror nazorati

ҒАЛВИР СУВДАН КЎТАРИЛГАНДА

«Меҳнат инсоннинг юзини ёруғ қилади» дейишади. Барча соҳаларда бўлгани каби чорвачиликда ҳам фақат меҳнат туфайли кўзланган мақсадга эришиш, бирни икки қилиш мумкин. Айниқса, қиш мавсуми чорвадорнинг иродасини, касбга бўлган садоқатини синовдан ўтказади. Халқимиз орасида «қиш ғамини ёзда е» деган нақл бор. Бу ҳақ гап. Лекин шу ҳақ гапга амал қилганлар ҳам, қилмаганлар ҳам бор. Бундайлар чорвачиликда «ғалвир сувдан кўтариладиган пайт» - тўл мавсумида аниқ-тиниқ юзага чиқади.

Туман прокуратураси ходимлари қишлов даврида ва тўл мавсумида кўплаб жамоа хўжаликларида бўлишиб, чорва туёғи, ем-хашакнинг сақланишини таъминлашга қаратилган қонунларнинг бажарилиши юзасидан текширувлар ўтказишди. Хўжалик раҳбарлари ва мутахассисларнинг масъулиятли бурчи, вазифаси бўлган, жамғарилган ем-хашакни ёнғиндан сақлаш, чорва туёқларининг камайиб кетишига йўл қўймаслик ҳоллари ўрганилди. Шу жараёнда ўз тирикчилик ташвишини эл-юрт, Ватан манфаатидан устун қўйиб «бўлса бўлар, бўлмаса ғовлаб кетар» қабилида иш юритганлар маълум бўлиб қолди. Айрим хўжаликларда назоратнинг бўшаштириб юборилганлиги, ишнинг ўзибўларчилик кайфиятига ташлаб қўйилганлиги туфайли ҳатто жиноятлар содир этилиб, кечириб бўлмас ҳолатлар ҳам юзага келган экан.

Айнабек Биботаев ана шундайлардан бири бўлиб чиқди. У 1993 йилдан 1998 йилнинг июл ойигача тумандаги Амангелди ширкатлар уюшмасида «тўлиқ моддий жавобгарлик тўғрисида» шартнома тузган ҳолда бош чўпон вазифасида ишлаб келди. Шу вақт мобайнида у ўз раҳбарлари билан маслаҳатлашиб иш кўришни хуш кўрмади. Ҳисоботларда «ҳаммаёқ обод» қабилида қоғозларни тўлдириб юбораверди. Аслида эса зиммасидаги бурч ва масъулиятни унутган бош чўпон қарамоғидаги мавжуд қўйларни иккиланиб ўтирмай хўжалиги учун зарур бўлган маҳсулотларга алмаштириб юбораверди. 18 бош қўйини унга, 45 бош қўйини молларни суғориш учун зарур бўлган мотор, бензин ва эҳтиёт қисмларга алмаштирди. 69 бош қўйини эса «ночор аҳволда қолди, ўлиб-нетиб қолмасин» баҳонасида сўйиб, оиласи эҳтиёжи учун ишлатиб юборди.

Ҳотамтой бош чўпон текширувдан 75262 сўм 44 тийинлик камомад билан чиқди. Ушбу ғайриқонуний харажатлари билан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 167-моддаси 2-қисми «А» бандида кўрсатилган жиноятни содир этган Айнабек Биботаев эндиликда ўз қилмишига яраша жазо олиши аниқ.

Туманимизда Айнабекка ўхшаб хурмача қилиқларини яшириб юриб, жиноят содир этиб қўйганлардан яна бири М.Оролов ширкатлар уюшмасининг бош чўпони Олтинбек Кўчкинов бўлиб чиқди. У ўз хизмат вазифасига ўта масъулиятсизлик, лоқайдлик, эътиборсизлик билан ёндошиб, қарамоғида бўлган 156 бош қўйини айнан қаровсизлик туфайли нобуд қилиб, 202146 сўмлик камомадни юзага келтирди. Бундан ташқари 30 бош майда шохли молларни ўз оиласи эҳтиёжлари учун ишлатиб, яъни 39330 сўмни талон-тарож қилишдан уялмади.

«Ҳар ким қилмишидан топар» деганларидек, Олтинбек Кўчкинов ҳам қилмишларига яраша ЖКнинг 167-моддаси 2-қисм «А» банди ҳамда 207-моддасининг 1-қисмида кўрсатилган жиноятни содир этишда айбланди. Жиноятчига эса жазо муқаррар.

Эл-юрт дастурхонини чорвачилик маҳсулотлари билан обод қилишдек савобли ва машаққатли меҳнат туфайли обрў-эътибор топаётган инсонлар кўп, албатта. Фақат биз бу гал шундай шарафли касбга доғ тушириб, қилмишлари туфайли «ер чизиб қолган» айримлар хусусида фикр юритдик, холос.

Фарҳод ҚУЛМАТОВ,
Жиззах вилояти Фориш тумани прокурори, адлия маслаҳатчиси

СУРАТДА: (чапдан) Ф.Қулматов туман ИИБ бошлиғи У. Каримов билан жиноятчиликнинг олдини олиш борасидаги тадбирлар хусусида суҳбатлашмоқда.

Булунғур туманида тартиб ва интизомни мустаҳкамлашда туман суди раиси Маҳмудхон Муҳамедовни ҳамда туман давлат 2-нотариал идораси катта нотариуси Исломиддин Маҳматқуловларнинг ҳиссаси катта бўлмоқда. Тажрибали ҳуқуқшунослар кенг халқ оммасига қонунларимизни чуқур тушунтириб бераяпти. Натижада фуқаролар ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билиб олмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: (юқорида чапдан) суд раиси М.Муҳамедов шогирди К.Баҳриддинов билан.

И.Маҳматқулов фуқаролардан З.Махсумов, Г.Сулаймонова, С.Чиннибоевларга уй-жойларни мерос қолдириш борасида тушунтириш бермоқда.

Нурмамат АЛМУРОДОВ олган суратлар

Munosabat

ХИЁНАТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Бундай ажойиб қўшма корхоналар бугунги кунда Андижонда, Фарғонада, Навоийда, Самарқандда, Тошкентда, борингки, республикамизнинг кўпгина шаҳар ва туманларида самарали ишлаяпти. Мамлакатимиз иқтисодиётининг барча соҳаларида, турли тармоқларда амалга оширилаётган ислоҳотлар ўз самарасини кўрсатаяпти. Буларни ҳаммамиз ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз. Шунинг учун ҳам халқимиз ҳурмат-эҳтиромли юртбошимизни ўз отасидек қадрлайди. У киши тўғрисида доимо илиқ сўзларни айтади.

Мен имконият бўлди дегунча донишманд шоиримиз Алишер Навоийнинг асарларини қўлдан қўймайман. Яқинда унинг «Маҳбуб ул-қулуб» асари яна қўлимга тушиб қолди. Унда шундай гаплар бор экан: «Адолатли шоҳ ҳақ таолонинг халойиққа кўрсатган марҳаматидир, бундай шоҳ мамлакат учун тинчлик ва фаровонлик сабабчисидир. Бундай шоҳ қуёш билан баҳор ёмғиридек тупроқда гуллар очиради ва мамлакат халқлари бошига олтин билан дурлар сочдиради» дейди. Мустақил мамлакатимиз, элу халқимиз бахтига Оллоҳ бизга шундай доно раҳбарни ато этганига минг шукурлар қилсак оз.

Ҳурматли юртбошимиз халқ депутатлари Хоразм вилоят кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқларида **«Биз шуни унутмаслигимиз лозимки, бу хунрезлик, нотинчликларнинг ижрочиси шунчаки нотавон ва разил югурдаклар эмас, уларнинг ортида ўз ватанида қадр топмаган ватангадолар ҳамда ақидапарастлар бор»** дедилар.

Бундай ярамас кимсаларга менинг ҳам икки оғиз айтадиган гапим бор. Дунёга машҳур бўлган қадимги ҳинд эпоси - «Калила ва димна»да бир гап ёзилган экан. Буни айнан келтирмоқчиман: «Ҳақ сўз - аччиқ ва тўғри маслаҳат - оғир бўлади».

Менинг айтадиган гапим ҳам шу: ўз ватанида кўним топмаганларнинг охири вой! Ўз халқига тош отган одам эл лаънатига қолади, охир бир куни хору зор бўлади.

Салим ТЎЙЧИЕВ,
Сурхондарё вилоят Денов тумани пахта тозалаш ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси

Vo ajab!

ИШОНМАГИН ДЎСТИНГГА...

...сомон тиқар пўстингга, деган пурмаъно нақлни ким эшитмаган дейсиз. Аммо Халқ банкининг Олтинкўл тумани раҳбарлари бу нақлни замонавийлаштириб «ишонмагин ходимингга, тўсиқ бўлар одимингга» деб ўзгартиришга мажбур бўлишди.

Расулжонни «Халқ банки»га ишга олишганида ўз идорасининг тузини ичиб, тузлиғига тупуриб кетишини биров билмаган эди. У 22-шахобчада назоратчи-кассир вазифасида ишлар эди. 35 ёшга кирган, ҳаётнинг паст-баландини ажрата олишга ярайдиган бу йигит ўтган йили 14 сентябр куни 20 минг сўмлик, ҳар бир донаси 100 сўмдан бўлган 200 дона «Омадли инсон» лаҳзалик пул-ютуқ лотереяларини аҳолига сотиш учун халқ банкидан олади. 20 минг сўмга уни сотиб, 12 минг юз сўмини шахсий кундалик ишларига сарфлаб юборади. 7 минг 900 сўмини эса қалбаки ҳисобот билан топширади.

Судда у ўз айбига тўла иқрор бўлди. «Вояга етмаган фарзандларим бор» дея енгиллик сўради. Лотереядан тушган пулнинг қолган қисмини декабр ойида ҳам тўламаганини тан олди. Суд унга 2 йиллик аҳлоқ тузатиш жазосини тайинлади. Маслаҳат қишлоғилик шоввоз Расулжон Мирзакаримовнинг қилмиши мана шундай ниҳоясига етди.

Энди «ишонмагин ходимингга...» деган янги нақлнинг мағзини чақиб олгандирсиз?!

Муҳаммаджон АБДУВАЛИЕВ,
Андижон вилояти Олтинкўл тумани прокуратурасининг терговчиси

Bosh muharrirga xat

ГУМОНЛАНДИМ, ОҚЛАНДИМ, АММО...

Ҳурматли Бош муҳаррир!

Кўпчиликнинг маслаҳати билан Сизга шахсан хат йўллаяпман. Мен беш нафар мактаб ўқувчисининг отаси, 10 йилдан ортиқ Яккабоғ нефтбазасида ишладим. 1997 йил сентябрда менга нисбатан давлат мулкини ўзлаштирган, деган гумон билан жиноят иши қўзғатилди. Шу сабабли вазифамдан четлаштирилдим. 1998 йил январ ойида мендан айб топишолмадилар ва жиноят ишим 83-модданинг 2-банди билан ҳаракатдан ётқизилди. Аммо... 1 йил 5 ой бўлаяптики, менинг оқланганимни расмий тан олишмаяпти. На ишимга тикланаман, на мажбуран бекор юрган вақтимга пул тўлашади, на қўлимга жўяли ҳужжат беришади? Сиздан илтимос, ёрдам беринг ёки маслаҳат!

Шариф БОЛТАЕВ,
Қашқадарё вилояти Яккабоғ тумани Жойчи маҳалласи

ТАҲРИРИЯТДАН: Ҳурматли Шариф ака! Сизга нисбатан жиноят иши ЖПКнинг 83-моддаси 2-бандига асосан ётқизилган бўлса, Сиздан бор-йўғи бир сатр бу ҳақда маълумотнома ёки номингизга ёзилган хабар хати олиш талаб этилади. Уни прокурор ёхуд терговчи бериши шарт. Юқоридаги модда Сизни жиноят содир этмаган, қилмишингизда жиноят таркиби белгиси йўқ, деганидир. Шу асосда сиз аввалги ишлаб турган лавозимингизга, рози бўлсангиз бошқа таклиф этилган вазифага тикланишингиз керак, жами тўловлар тўла амалга оширилиши лозим. Бу сўзсиз қонун талаби. Агар прокурор томонидан ва собиқ иш жойингизда бу талабларга амал қилишмаётган бўлишса, тўғридан-тўғри судга ариза билан мурожаат қилинг. Таҳририятимиз ушбу материал юзасидан тегишли идоралардан жавоб кутади ва масалага яна қайтади.

Ф.ҚИЛИЧЕВ,
Бош муҳаррир

Jinoyat va jazo

МЕҲР ВА ОҚИБАТ СУСАЙМАСИН...

Яқин ўтмишда ҳам Чироқчининг қайси бир қишлоғида бўлмасин, хонадон соҳибаси тандирдан нонни узибоқ фарзандлари қўлига тутқазиб, қўшниларга улашарди. Қўни-қўшнилар ўртасида девор ҳам бўлмасди...

Бугунга келиб эса ҳар бир ҳовли девор билан ўралган. Баъзи қўшнилар ўртасидаги яхши бордикелди ўрнини эса кўпинча уриш-жанжал, ер талашиш, фарзандлари туфайли ўзаро ёқалашиш каби кўнгилхираликлар эгаллаётганлиги ачинарли.

Чироқчи туманида 230 мингдан ортиқ аҳоли яшайди. Бир қараганда, улар орасидан ўзаро жанжаллашиб, судга қатнайдиганлар ҳам бўлиши табиий бир ҳолдек. Аммо бу билан ким ютади? Қолаверса, бу ишга дахлдор бўлганларнинг ҳаммаси бирдек азият чекади. Келинг, яхшиси далилларга таянайлик.

Судланувчилар Рўзигул Қулмирзаева ва Бўригул Жумуратовалар тумандаги Зарбдор жамоа хўжалигининг Равот қишлоғида туғилган. Шу қишлоқда яшаб келган. Бўригул 52 ёшда, тўққиз нафар фарзанднинг онаси. Рўзигул эса 27 ёшда. Унинг 2 нафар вояга етмаган фарзанди бор. Шу икки она ўтган йилнинг 19 август куни кундуз соат бирларда ўзаро жанжаллашиб қолади. Рўзигул Бўригулни ҳақорат қилиб, тош билан уриб пешонасини ёради. Бўригул ҳам бўш келмайди. Рўзигулнинг қорнига қўли билан уриб, қасддан шикаст етказади. Шу тариқа икки ҳамқишлоқ аёл шифохонага ётиб даволанади. Суд тиббиёт экспертизасининг хулосасига кўра, ҳар иккаласининг ҳам енгил шикаст олганлиги қайд қилинган.

Юқоридаги кўрсатилган жиноий ҳаракатлари билан судланувчилар Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 109-моддаси 2-қисмидаги жиноятни содир этган. Ҳар иккиси ҳам ўз айбига иқрор. Пушаймонлигидан ташқари судга келганлигидан, эл орасида шарманда-ю шармисор бўлганидан хижолат. Ҳатто судда улар «бир-биримиз билан ярашиб кетдик» дейди. Суд шуни инобатга олган ҳолда судланувчиларнинг ҳар иккаласига энг кам ойлик иш ҳақининг беш баробари миқдорида жаримага тортилсин, деб ҳукм чиқарди.

Кўриб турганингиздек, суд адолатли қарор қабул қилди. Аммо бургага аччиқ қилиб, кўрпага ўт қўяётганлар озми? Шу каби уриш-жанжалларга уларнинг фарзандлари ҳам қўшилганда нима бўларди?

Инсон бўлиш буюк санъат бўлгани каби қўни-қўшничиликни ўрнига қўйиш, дўст-биродар бўлиб яшаш ҳам нафис санъатдир. Айниқса, аёл оилани мустаҳкамлайдиган, оилавий муносабатларда юз берадиган масалаларни осойишталик билан ҳал қиладиган ва фарзандларига одобли, меҳнатсевар бўлишни, инсоний фазилатларни кўз қорачиғидек сақлашни уқдириши лозим. Бир-бировга мурувват, иззат-ҳурмат одамийликнинг энг улуғ белгиси эканлигини асло унутмайлик. Шунда беҳуда асаббузарликларга ўрин қолмайди.

Абдураҳмон КАРИМОВ,
Чироқчи туман суди раиси
Эркин ЭСИРГАДИЕВ,
журналист

Ogohlikka da'vat

ЁШЛАРИМИЗ ТЎҒРИ ЙЎЛДАН АДАШМАСИН

(Давоми. Боши 1–бетда)

Юртбошимиз Урганчда халқ депутатлари Хоразм вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқида қуйидаги гапларини ҳар биримиз ҳушёрликка даъват деб қабул қилишимиз лозим: «Бизнинг келажагимиз, энг катта ишончимиз, мадад-таянчимиз - бу ўсиб келаётган ёш авлоддир...

...Ёшлар – бамисоли навниҳол, агар уларни тўғри ўстириб, парваришлаб вояга етказмасак, иймонсиз, ватанфуруш, ғаламис кимсалар уларни йўлдан оздиради. Бу кимсаларнинг кимлигини, уларнинг ғаразли мақсадларини ёшларга, бутун халқимизга тушунтириш раҳбарларнинг, фаолларнинг, кенг жамоатчиликнинг, қолаверса, ўзини мустақил Ўзбекистон фуқароси деб ҳисоблайдиган ҳар бир кишининг вазифаси, бурчи».

Энг ачинарлиси шундаки, ёшлар тарбияси соҳасида йўл қўйилаётган хато ва камчиликлар,

ёшлар ўртасида экстремистик диний оқимларга берилиш, гиёвандлик, турли жиноятлар содир этишига олиб келмоқда.

Минг афсуски, Пискент тумани ҳудудида ҳам диний экстремистик оқимларга мансуб шахслар бор экан. Туман ИИБ ходимлари томонидан олиб борилган чора-тадбирлар давомида Навоий номли жамоа хўжалигида яшовчи, 1979 йили туғилган Э.А. 1998 йил декабр ойидан «Хисбут таҳрир» диний экстремистик оқимига аъзо бўлиб, унинг ғоялари ва мақсадларини ёйиш мақсадида халқ ичида тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бориш билан бир қаторда, таъқиқланган адабиётларини тарқатиш билан ҳам шуғулланган. Республиканинг амалдаги Давлат тузумини Конституцияга хилоф тарзда бузишга очиқдан-очиқ даъват қилганлиги аниқланиб, ундан таъқиқланган адабиётлар мусодара қилинди.

Ушбу ҳолат бўйича унга нисбатан Жиноят Кодексининг 159-модда 1-қисми билан жиноят иши қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Шу билан бир қаторда таъқиқланган диний уюшмаларга тегишли диний адабиётларни тарқатиш мақсадида сақлаганликлари учун Навоий жамоа хўжалигида яшовчи Алишер Эшонқулов, Дониёр Нишонбоев, Икромали Исматов, Камолиддин Исроилов, Анвар Қутибоев, Азимжон Довбековлар Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги Кодекснинг 184-моддасига биноан жазоланди.

Шу ўринда ҳақли савол туғилади: жиноий жавобгарликка тортилаётган Э.А. ва бошқаларнинг ота-онаси, қариндош-уруғлари, қўни-қўшнилари, маҳалла фаоллари қаёққа қарашган? Наҳотки, уларнинг юриш-туришидаги, муомаласидаги ўзгаришларни билишмаган? Бунга фақат битта жавоб бўлиши мумкин: билишган, сезишган, лекин бепарволикка йўл қўйиб, хушёрликни йўқотишган.

Президентимиз И.А.Каримов 1 апрел куни Москвага, МДҲ давлатлари раҳбарларининг навбатдаги учрашувига жўнаб кетиш олдидан Тошкент тайёрагоҳида шундай деди:

- Террорчиликка қўл урган, Ватанга қарши жиноят қилган кимсаларнинг ота-оналари ҳам уларнинг қилмишлари учун масъулдирлар. Айниқса, болаларини ўз вақтида бу хатарли йўлдан қайтармаган, тарбиясига бепарво қараган, жавоб бериш пайти келганда эса «Мен бундан бехабарман, боламни қаерда ва кимлар билан учрашиб юрганлигини билмай қолибман» дейдиган ота-лар ҳам жиноятчи болалари билан биргаликда халқ олдида, Ватан олдида жавоб берадилар.

Лекин ақидапарастларнинг қутқуси билан тўғри йўлдан адашган кимсалар ўз айбларини самимий эътироф этиб, ҳуқуқ-тартибот органлари ҳузурига келиб виждонан кечирим сўрасалар, ҳаётда тўғри йўл топиб олишга имкон берилади, деб алоҳида таъкидлаб ўтди.

Президентимизнинг огоҳлантиришларини ҳар бир адашган ёш, уларнинг ота-оналари чуқур англаб етади, деган умиддаман.

Эл-юрт олдида шарманда бўлиб, тавқилаънат, Ватан хоини деган тамға босилмасдан олдин уларни ўз қилмишларини эътироф этиб милиция, прокуратура, ҳокимликларга мурожаат этишлари мақсадга мувофиқ.

Президентимиз уқтирганидек, «бундай кимсалар кирган кўчанинг боши берк, истиқболсиз, аянчлидир. Улар албатта қўлга олинади, манфур қилмишлари учун эса албатта жавоб берадилар».

Шавкат ИКРОМОВ,
Пискент тумани ИИБ бошлиғи, милиция подполковниги

СУРАТДА: (юқорида ўнгдан) туман ИИБ бошлиғининг муовинлари – милиция капитани Шавкат Обидов ва Акбарали Мингяшаровлар.

Пастдаги суратда: ИИБ ходимлари Зиёвуддин Ботиров, Абдулазиз Усмонов ва Ҳусанбой Абдуваҳобовлар.

Нурмамат АЛМУРОДОВ олган суратлар

Har kimki jafo qilsa...

ОҒЗИ ҚОН БЎРИЛАР

ёхуд бир мудҳиш қотиллик

Қамаристон қўрғонидаги 5 «А» уйнинг 11 хонадонида рўй берган қотиллик ҳақидаги хабар тезда Сирдарё шаҳар ички ишлар бошқармаси навбатчисига етиб келди. Зудлик билан тезкор тергов гуруҳи тузилиб, унинг таркибига кирган туман прокуратурасининг катта терговчиси М.Бадалов, ички ишлар бошқармаси бошлиғи Т.Сатторовлар воқеа содир бўлган жойга етиб келдилар. Мурда тунги кийимида, юзи ерга қараган ҳолда қон ичида ётарди. Марҳуманинг юзи ўнгланиб қаралганда, унинг кўкрак ва юрак қисмига кўп маротаба пичоқ санчилгани, бир неча жойи кесиб жароҳатланганы кўзга ташланди. Беҳад оғир ўлим. Қараган одамнинг юраги эзилиб кетади. О, одамлар, бундай тошюрак қотиллар қаердан пайдо бўлади? Бу ўлим ким учун лозим бўлди экан?

Тезкор тергов гуруҳи ўта шафқатсизлик билан қилинган бу жиноят аввало, таъмагирлик ниятида, унинг мулкини қўлга киритиш мақсадида амалга оширилган, деган хулосага келди. Хўш, ўлдирилган бу аёл ким ўзи? Марҳуманинг исми шарифи Татьяна Михайловна Тамбакова экан. У кўп йиллардан буён Сирдарё Рефрежатор депосининг ҳисобхонасида ишлаб келаркан. Ҳамкасблари ҳамда маҳалладошлари орасида ҳурмат-эътиборли, ўзига яраша обрў топган. Бир кишининг кўнглини ранжитганини, биров билан уришганини ҳеч ким кўрмаган. «Ширинсўз, меҳрибон аёл» эди дейишди атрофдагилар. Шундай бўлгач, унинг жонига ким қасд қилиши мумкин?

Унинг икки фарзанди алоҳида-алоҳида яшайди. Турмуш ўртоғи Николай Тамбаков эса шу куни, воқеа содир бўлган 1 августдан 2 августга ўтар кечаси уйида бўлмаган. Демак, бундан кимдир хабардор. Бу қотилликни унинг шахсиятини яхши биладиган, билганда ҳам пулга қизиқадиган ё пулга муҳтож бўлган киши қилган бўлиши мумкин...

Гуруҳ тезда ҳеч қаерда ишламайдиган текин томоқ одамларни, бундан олдин судланган кишиларни, бу шаҳарга бошқа юртлардан келиб, сандроқлаб юрган дайдиларни аниқлашга киришди. «Унинг уйига ким кирди-чиқди қилиб турарди?» Бу савол тергов олиб борадиган кишиларни қизиқтирди. Татьяна Тамбакованинг турмуш тарзи ўрганилганда, унинг эҳтиёткор ва ўз ишига пишиқ аёл эканлиги, уйида меҳмонлар камдан-кам бўлишлиги, кечасига доимо ички эшигини қулфлаб, темир занжирларини илиб қўйишлиги аниқланди. Бу эса ўз навбатида қотил ва қотиллик иштирокчилари Тамбаковага таниш бўлган ёки унга яқин турадиган кишилардан бўлиши мумкин деган тахминий хулосага олиб келди.

Прокуратура ходимлари туманда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идоралар билан ҳамкорликда ўта оғир жиноятни шу куннинг ўзидаёқ очишга муваффақ бўлдилар. Жиноятнинг очилиши тафсилоти қуйидагича: Украина Республикасининг Қрим вилоятидан Сирдарё шаҳридаги синглисиникига меҳмонга келган, ҳеч қаерда ишламайдиган, бўш вақтини доимо эркаклар даврасида, бар ва дискотекаларда ўтказаётган, оз вақт ичида кўпчиликка танилиб қолган Светлана Мустафоева сўроқ қилинганда у 2 августга ўтар кечаси марҳума Тамбаковага қўшни бўлган уйда турадиган Дмитрий Котовнинг хонадонида бир гуруҳ эркаклар билан спиртли ичимликлар истеъмол қилиб, видеофильмлар кўриб ўтирганини, уларнинг орасида уч нафар Тошкент вилояти Чиноз туманидан келган йигитлар ҳам бўлганлигини, улар тунда уй эгаси Котов билан қаергадир чиқиб кетиб, тахминан бирор соатлардан кейин қайтиб келишганликларини гапириб берди.

Бу гувоҳлик бўйича дарҳол Дмитрий Котов қўлга олинади. Дмитрий аввалига қилган жиноятига тўлиқ иқрор бўлмади. «Татьяна менинг ён қўшним, наҳотки мен шундай қилсам, ўлай агар мен бу ишни қилганим йўқ» деб оёғини тираб туриб олди. Тезлик билан Котовнинг кейинги пайтлардаги яшаш тарзи ўрганилиб чиқилди. Бир ой олдин унинг ота-онаси ва укаси Украинага қариндошлариникига меҳмонга кетган экан. Дмитрий уйда ёлғиз қолганлигидан фойдаланиб, ишга бормай қўйган. Уйига енгил табиатли аёллар ҳамда эркакларни олиб келиш ва ичкиликбозлик қилиш билан шуғулланиб юрган... Бундай ўтиришлар учун эса катта миқдорда пул керак, албатта!..

Зарур далиллар тўплаш учун Тамбакова мурдаси суд-тиббиёт экспертизасидан ўтказилади. Экспертиза хулосасига кўра, Тамбакованинг ўлимига унинг юрак ва ўпка органларига бир неча марта пичоқ санчилганлиги ва кўп жойлари кесилганлиги сабаб бўлган. Унинг пешона, юз, ияк қисмидаги жароҳатлар, ўнг қўл бармоқларидан кесилган жойлар уни ўта қийнаб, азоб бериб ўлдирилганидан далолат берарди. Бўйин қисмидаги қора излар эса уни аввал бўғиб ўлдиришга ҳаракат қилинганини кўрсатарди.

Котов суд тиббиёт экспертизаси кўригидан ўтказилганда, хонанинг воқеа содир бўлган жойидан олинган шиша синиқларида, аёлнинг бўйинларида унинг қўл ва бармоқ излари қолгани аниқланди. «Касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади» деганларидай, инкор қилиб бўлмайдиган далиллар кўрсатилгандан кейин Котовнинг ўзи ҳам Татьянани азоблаб, қийнаб ўлдиришга киришганларида бечора аёл жонжаҳди билан қаршилик кўрсатганини беилож тан олди.

Суд тиббий криминалистик экспертизаси қотиллик содир этилган пичоқ дастасида яна бошқа бир одамнинг бармоқ изи қолганлигини аниқлади.

Бу қўл изининг эгаси ким бўлса?.. Тамбаковани ўлдиришда бошқа кишилар ҳам қатнашган. Улар кимлар?! Мурда яна бир марта синчиклаб текширилганда жароҳатлар қаттиқ тўмтоқ нарса, яъни милтиқ қўндоғи билан урилгани натижасида етказилгани маълум бўлди. Жиноятчилар жиноят изини йўқотиш ва жавобгарликдан қочишни ўйлаб, махсус қилишганми, шкафдан икки шишадаги спиртни олиб, уй полига уриб-синдириб, ҳар томонга сепиб юборганлар. Синдирилган спирт шишасидан топилган бармоқ излари ҳам яна бир айбдорнинг айбини аниқловчи далил бўлиб хизмат қилди. Котов ку айбига иқрор. Аммо унинг шериклари кимлар? Аввалига «ўлдим-куйдим, билмайман» деб бош товлаган Дмитрий Котов охири ҳамтовоқ қотиллар номини айтиб беришга мажбур бўлди. Шиша синиқлари ва кейинчалик топилган милтиқ дасталарида қолган излар кимнинг қўл излари экан денг! Бу даҳшатли қотилликда Дмитрийга ёрдам берган кишилар ўша кечаси унинг меҳмони бўлган «ичувчи дўстлари» бўлган. Улар Тошкент вилояти Чиноз туманидан келган, ҳеч қаерда ишламайдиган дайди Дмитрий Кравцев, Эдик Колесников ва Руслан Ҳасановлар экан. Бу «меҳмонлар» чиноздан бўлса, Котов сирдарёлик. Улар бир-бирлари билан қандай танишди, уларни нима бирлаштирди? Аниқланишича, Чиноздан шу йил 25 июлда Сирдарёга келган бу «меҳмонлар» шаҳардаги бар ва дискотекаларда ичиб, дайдиб юришган. Бу дайдиларнинг бошлиғи - ўта жиноятчи Дмитрий Кравцев бўлган.

Дастлабки терговда аниқланишича, Чиноз шаҳар прокуратураси томонидан тақдим этилган материалларга кўра Р.Ҳасанов, Э.Колесников, А.Абдулазизов ва кейинчалик қўшилган Д.Котовлар аъзолигида қуролланган гуруҳни тузган чинозлик Дмитрий Кравцев бундан олдин ҳам ўта оғир жиноят қилиб, қочиб юрган. Кравцев гуруҳни қуроллантириш мақсадида дастаси қирқилган 16 калибрли ов милтиғи ва бир тиғли милтиғни олиб, қонунсиз равишда сақлаб юрган. Бундан ташқари бу қотиллар жиноят содир этишда ишлатиш учун кўз жойлари очилган махсус ниқоблар (маскалар), бармоқ изларини қолдирмаслик мақсадида кийиладиган қўлқоплар тайёрлаб, ишлатиб келганлар. Бу ўқотар қуроллар ва маскалар кўп вақт Чиноз шаҳар Олмазор қўрғони Привокзальная кўчасидаги 10-уйда яшовчи, жиноий гуруҳ аъзоси А.Абдулазизовнинг уйида сақланган.

Жиноятчилар қўлга олинганида қотилларнинг сардори Д.Кравцев ёнидан 13100 сўм, Р.Ҳасанов ёнида 8100 сўм, Э.Колесниковда 9000 сўм пул бўлган. Бу пуллар ўша кечаси Т.Тамбакованинг уйидан олинганлигини уларнинг ўзлари тан олишди. Тезкор тергов гуруҳининг яна бир муваффақиятли иши шу бўлдики, қотиллар бундан олдинги қилган гуноҳларини ҳам бўйинларига олдилар.

Прокуратуранинг жиддий олиб борган суриштируви натижасида уларнинг олдинги қилган жиноий ишлари ҳам тўла очилди. Март ойида Чиноздаги магазиннинг тунги қоровули Дадабоевни ўлдириб, ўғрилик қилган ҳам, шу шаҳарда яшовчи Ш.Сотиболдиеванинг уйидаги босқинчилик ҳам ана шу Кравцев бошчилигидаги гуруҳга тегишли экан. «Ёпиғлик қозон ёпиғлигича қолмайди, бир куни келиб очилади» деганларидай ҳамма сир очилди. Айбдор каллакесарлар ўз айбларига иқрор бўлдилар. Инсонийлик қиёфасини йўқотган бу муртадларнинг жиноий ишлари Сирдарё вилоят судида кўриб чиқилди. Қаттол бўрилар ўз қилмишларига яраша жазо олдилар.

Дмитрий Кравцев олий жазога, Дмитрий Котов 20 йилга, Руслан Ҳасанов билан Эдик Колесниковлар 18 йилга, Азиз Абдулазизов 12 йилга озодликдан маҳрум қилинди.

Тўйчибой ХАЙИТАЛИЕВ,
Сирдарё вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари,
Зайниддин ДЎСТМАТОВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

Adolat bekati

НОТАРИАТ - ИШОНЧ МАНЗИЛИ

Мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлашда, жисмоний ҳамда юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда давлат нотариусларининг ҳам ўзига хос ўрни бор. Мустақиллик шарофати билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан Ўзбекистон Республикасининг Нотариат тўғрисидаги Қонун қабул қилиниши мамлакатимизда нотариал фаолиятни амалга оширишда янада муҳим аҳамият касб этди. Иқтисодиётни барқарорлаштириш, ижтимоий-иқтисодий муносабатларни ҳуқуқий тартибга солишни такомиллаштириш нотариуслар фаолиятини ҳам янада кенгайтиришга олиб келмоқда. Чироқчи туман Давлат нотариал идорасининг катта нотариуси II даражали ҳуқуқшунос Толмас ХОЛМУРОДОВ бизга қуйидагиларни гапириб берди.

- Чироқчи туман Давлат нотариал идораси ходимлари ҳам жонажон мамлакатимизнинг янада юксалиши йўлида қонунда белгиланган нотариал ҳаракатларни сидқидилдан бажариб, давлат божлари ва қўшимча пуллик хизмат ҳақларини тегишли тартибда ўз вақтида ундириб, бу соҳада ижобий натижаларга эришмоқда. Қашқадарё вилоятида ўз салоҳиятига эга бўлган туманимизда 248 мингдан зиёд аҳоли яшайди. Нотариал идорамиз 1998 йилда жами 5458 та нотариал ҳаракатларни амалга ошириб, бу ҳаракатлар учун 2405549 сўмлик давлат божи ундириб, 17624 сўмлик пуллик ҳуқуқий хизмат бажаришга эришди. Ўтган йили тумандаги деярли барча хўжаликларга контрактация шартномаларини бажаришда амалий ҳуқуқий ёрдамини аямади. Жумладан, санацияга тушган «Ҳайиткўл» хўжалигида тегишли шартномаларни бажармаган пудратчи ва ижарачилардан 500 минг сўм хўжалик фойдасига ундириб беришда ёрдам кўрсатди. Шунингдек, Х.Олимжон номли, «Меҳнатобод», «Ўзбекистон», Охунбобоев номли хўжаликларда Чироқчи деҳқон бозорида 105-автокорхоналарда шартномаларнинг қонуний тузиш тартиби, шартнома шартлари бажарилмаганда жавобгар ташкилотларга талабномалар киритиш тартиби ёки хўжалик судлари орқали жавобгарлардан тўланмай келаётган қарзларни ундириш тартиби тушунтирилди. Фуқаролар йиғинлари раислари билан доимий равишда нотариал ҳаракатларни бажариш бўйича ҳуқуқий мавзуда суҳбатлар олиб борилмоқда. Тумандаги ишбилармонлар, тадбиркорлар ва фермерларнинг ўқув йиғинларида катта нотариус Раҳмат Туропов юридик шахсларнинг ҳуқуқий бурч ва масъулияти, шартнома тузишнинг қонуний шартлари бўйича тегишли маъруза ва маслаҳатлари билан тадбиркорлар эътиборини қозонмоқда. Ўтган йили нотариал идорамиз контрактация шартномаларини тузишда намунали ҳуқуқий ёрдам кўрсатгани учун вилоят адлия бошқармасидан пул мукофоти олишга эришди. Фуқароларнинг ҳақли равишда ишонч манзилгоҳига айланиб бораётган нотариус бундан кейин ҳам эл-юрт олдидаги масъулиятни оқлаши тайин.

Ғози РАҲМОН,
«Инсон ва қонун» мухбири

Hormang!

ТАРБИЯГА БОШ-ҚОШ АЁЛ

Жамият аъзоларининг юксак ҳуқуқий маданияти демократик давлатнинг асосий шартидир. Чунки мамлакатимизда амалга оширилаётган сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ислоҳотлар ва бу борада қабул қилинаётган қонунлар мазмун-моҳиятини аҳоли кенг қатлами тушуниб етмоғи ва уларга амал қилмоғи даркор.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, аҳолининг ҳуқуқий маданияти даражасини юксалтириш, ҳуқуқшунос кадрларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш ишини яхшилаш ҳақида»ги Фармони худди шу хайрли мақсадга қаратилган.

Мазкур Фармон қабул қилингандан буён бир ярим йилдан зиёдроқ вақт ўтди. Хўш, Самарқанд вилояти, Пастдарғом тумани суд ходимларининг аҳоли ўртасида ҳуқуқий билим ва тарбия тарғиботи борасидаги фаолиятлари қандай кечмоқда?

– Юқоридаги Фармон ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил 29 август қарори билан тасдиқланган «Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастури» бўйича аниқ иш режасига эгамиз, - дейди туман суди раиси Ф.Толибов. - Суд фақат жазоловчи эмас, балки тарбияловчи, аҳолини ҳуқуқий билимлар билан қуроллантирувчи бўлмоғи керак. Қаердаки, одамлар ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши билса, қонунлар моҳиятини чуқур тушуниб етса қонун бузилишлари шунчалик камаяди. Ходимларимиз ана шу ниятда вақти-вақти билан жойларда суҳбатлар ўтказиб боришаяпти. Катта суд ижрочиси Шарофат опа Мамажонованинг аҳоли ўртасида олиб бораётган тарғибот ишларидан айниқса мамнунмиз.

Ш.Мамажонованинг фаолияти билан танишгимиз келди.

Туман суди биносида ташкил этилган «Маънавият ва маърифат» хонасига Ш.Мамажонова раҳбарлик қиларкан. Ҳар ҳафтада бир марта суд ходимлари, нотариат ва ФҲДЁ ходимлари иштирокида маърифат соатлари ўтказилаётир. Маърифат соатини семинар тарзда қизиқарли уюштирилишида Шарофат опа бош-қош. Ўзини ҳам, ўзгаларни ҳам аямайди. Агар бирон ходим машғулотга кечикса ёки қатнашолмай қолса ўзидан кўрсин.

- Аввало, биз ҳуқуқшунослар қабул қилинаётган янги қонунларни пухта ўрганишимиз, билимларимизни ўзгариш ва янгиликлар билан бойитишимиз керак-да, - дейди опа. - Шундагина давр ва халқ талабига ҳозиржавоб бўламиз.

Барча жойларда бўлганидек Пастдарғомда ҳам Ўзбекистон ёшларининг «Камолот» жамғармаси туман бўлими, туман суди, ички ишлар, халқ таълими, маданият бўлимларининг қўшма қарори билан мактаб ўқувчилари ўртасида «Сиз қонунни биласизми?» кўрик-танлови ўтказилган. Танловда тумандаги 8-умумий ўрта таълим мактабининг «Истиқлол» командаси ғолиб чиққан. Шарофат опа мактаб ҳуқуқшунослик фани ўқитувчиси Гулнора Қаршиеванинг яқин маслакдоши, бу иш учун вақтини қизғанмайди.

Фақат бу эмас. Ш.Мамажонова туман хотин-қизлар қўмитаси қошидаги «Аёл ва ҳуқуқ» бўлимига ҳам моҳирона раҳбарлик қилмоқда. Яқинда Ш.Мамажоновада «Сиз қонунни биласизми?» кўрик-танловини туман қишлоқлари фаол хотин-қизлар гуруҳлари ўртасида уюштириш фикри туғилди. Фикр дилидан тилига кўчди. Суд раиси Ф.Толибов ташаббусни қўллаб-қувватлади, кўмаклашди. «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси», «Аёлнинг жамиятдаги ўрни, ҳуқуқлари» ва бошқа ҳаётда тез-тез дуч келинадиган амалдаги қонунлар юзасидан дастур тайёрлади.

- Дастур туман ҳокимлиги томонидан тасдиқланди, - дейди ҳоким ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси Адолат Жўраева. - Кўрик-танлов апрел ойида ўтказилади. Ҳар бир фуқаролар йиғинида қишлоқлар командалари биринчи босқичда қатнашади. Ғолиб чиққанлар эса иккинчи босқичда туман биринчилиги учун беллашадиган бўлди.

Ҳақиқатан, туманда кўпнинг оғзида хотин-қизлар «команда»лари тузилаётганлиги ҳақида гап. Шарофат опани эса сўроқлаб келувчилар кўпайиб бормоқда. Кўрик-танловда саволларга тўлақонли жавоб бериш учун зарур қўлланмалар, адабиётларни топиш, улардан фойдаланиш хусусидаги мурожаатлардан Шарофат опа хурсанд.

Фуқаролар йиғинида эмас, балки туман кўрик-танловида ғолибликка даъвогарлик қилмоқчи бўлганлар ҳам талайгина. Айниқса, аёллар орасида ҳуқуқий билимларни ўрганишга яхши «баҳона» топилганлигини айтмайсизми?!

Иш, рўзғор ташвишлари, жамоат топшириқлари, кимларгадир маслаҳат, мадад бериш... Бир ўзбек аёли зиммасида шунча юк, шунча ташвиш. Республикамизда юз бераётган ижобий ўзгаришлардан қувониб, фармон ижроси билан кучлилигини, ҳар куни ўз хизмати одамларга асқотаётганлигини ҳис этиб яшаётган Шарофат опага «Ҳорманг, опа!» дегимиз келади.

Абдуҳамид ХУДОЙБЕРДИЕВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

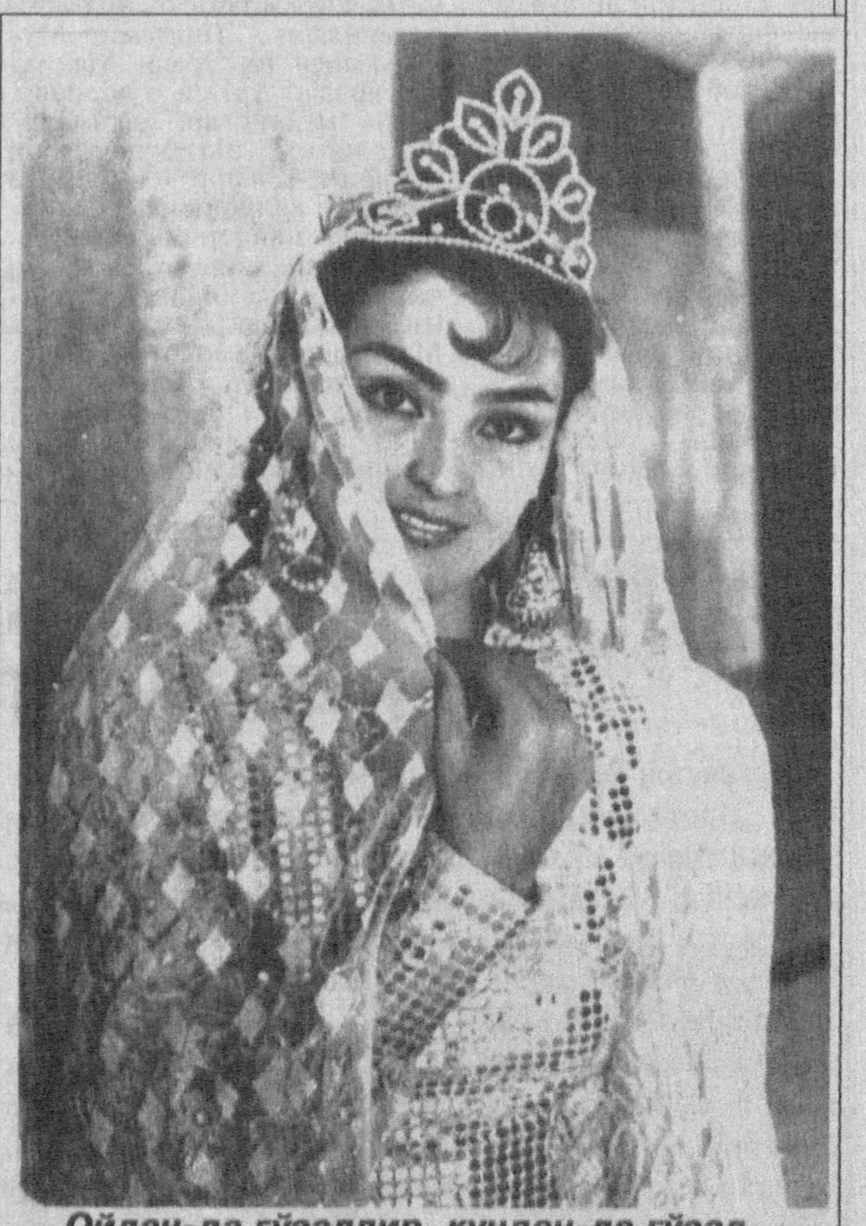

Ойдан-да гўзалдир, кундан-да гўзал...

СЎНГСЎЗ ЎРНИДА:

Пастдарғом туман судининг катта ижрочиси Шарофат Мамажонованинг ташаббуси қўллаб-қувватлашга лойиқ кўринади. Аёллар йили муносабати билан қишлоқ, туман, вилоят, республика миқёсида хотин-қизларнинг ҳуқуқий билимлари «синов»дан ўтказилса фойдадан холи бўлмасди.

Республика хотин-қизлар қўмитаси, Маънавият ва маърифат маркази, ҳокимликлар, ҳуқуқшунослар, хайрли ишга ҳомийлик қилишни истовчилар ташаббусга ўз муносабатларини билдирадилар, деган ниятдамиз.

Sport

ҒОЛИБНИ ОЛҚИШ

МАҒЛУБНИ... МАЙДОН КЎТАРДИ

3-4 апрел кунлари Термиз шаҳрида ўтган ал-Ҳаким ат-Термизий хотирасига бағишланган кураш бўйича IV анъанавий турнир ҳақида мулоҳазалар

Ушбу турнир мамлакатимиз спорти тарихида ҳам, одамларимиз ёдида ҳам унутилмас кунлар бўлиб қолишига ишонгимиз келади. Бу гаплар бир қарашда шавқ-ҳаяжоннинг дастлабки учқунлари бўлиб туюлиши ҳам мумкин. Балки бундан бўлажак қатор спорт беллашувлари, турнирлар, жаҳон чемпионатлари вақти келиб мазкур апрел турниридан улуғворроқ бўлиши ҳам мумкин. Лекин ҳозирча гап бу ҳақда эмас.

Анъанавий 4-халқаро турнирни ўтказиш ташкилий қўмитаси раиси, Сурхондарё вилояти ҳокими муовини Кўчқор Аҳмедов турнирни очар экан, полвонларга омад тилади. Шундан сўнг вилоят ҳокими, вилоят кураш федерацияси раиси Жўра Норалиев тантанали нутқ сўзлади. Кейин эса турнирга ташриф буюрган Европа дзюдо федерацияси президенти Франс Окендайк, Европа дзюдо кураши уюшмасининг вице президенти, Россия дзюдо кураши ассоциацияси вице президенти Г.И.Калиткин, халқаро кураш ассоциацияси президенти К.Юсупов, Арманистон олимпиада қўмитаси президенти А.Авидсян, Литва кураш дзюдо федерацияси президенти Гинтес Вилейка ва Литва кураш спорт мактаби директори Авгенеюс Мисюнес, Польшадаги Европа дзюдо федерацияси ва халқаро кураш ассоциацияси котиби Майкл Бегошевскийлар сўзга чиқиб, турнир қатнашчиларини, барча мухлисларни муборакбод этдилар.

Давлатимиз мадҳияси садолари остида довруқли полвонлардан Ботир Ҳасанов, Рустам Эргашев, Эрали Маҳмарасулов, Армен Богдасаровлар турнир байроғини кўтардилар. Полвонларнинг асосий катта қисми мамлакатимиздан, қолганлари эса қўшни Туркманистон, Қозоғистон Республикаларидан эди. Турнир мусобақаларида жами бўлиб 99 нафар сара полвон ўзаро беллашдилар.

Турнирни 73 килограмм вазндаги Давлатгелди Бекхонов ва фарғоналик К.Муҳаммадиевлар бошлаб беришди. Давлатгелдининг иши бароридан келмади. Рақиб кучлилик қилди. Сўнгра майдонга сурхондарёлик машҳур полвон Х.Маҳмудовнинг тўнғич ўғли Махтумқули Маҳмудов ва қашқадарёлик Акмал Усанов тушдилар. Биласизки, Махтумқули ўтган учта турнирнинг ғолиби, бир неча марта Ўзбекистон чемпионидир. У ўзининг ажойиб ғалабаларидан, кураш тушиш услуби билан мухлисларни такрор ва такрор қувонтирган забардаст полвонлардан биридир.

Шерободлик таниқли полвон Тўра Эшнаевнинг бу турнирда омади чопмади. Рақиби - қашқадарёлик машҳур полвон Баҳром Авазов 2 минут 35 секундда ғолибликни қўлга киритди. Дарвоқе, Баҳром мазкур турнирнинг аввалги мусобақаларида ҳам қатнашиб совриндор бўлган эди. Бундан ташқари у Паҳлавон Маҳмуд хотирасига бағишлаб Хоразмда ўтказилган турнирнинг ҳам ғолиби, Ўзбекистон чемпионидир.

Мухлисларда катта қизиқиш уйғотган ва бутун ўйингоҳни ўзига қаратган полвонлардан бири - қашқадарёлик Исоқ Аҳмедов бўлди. Унинг ҳар галги майдонга тушиши томошабинлар қийқириғи остида кечди. У Тошкент вилоятидан ташриф буюрган Ҳамид полвон Қодировни бор-йўғи 35 секундда йиқитишга муваффақ бўлди. Бироқ ярим финал учрашувларида тошкентлик полвон Армен Багдасаров билан бўлган учрашув унга ғалаба келтирмади.

Самбо кураши бўйича икки марта жаҳон чемпиони, кўплаб халқаро турнирларнинг ғолиби бухоролик Шуҳрат полвон Хўжаев билан Камол полвон Муродовнинг кураши анча қизғин кечди. Бухоролик полвон соф ғалабага эришди.

Таъкидлаш жоизки, тошкентлик полвон Армен Багдасаров ҳам томошабинларда катта қизиқиш уйғотди. У самбо кураши бўйича жаҳон чемпиони, олимпия ўйинларининг кумуш медали совриндоридир. Ярим финал учрашувларида Арменга Баҳром Авазов устунлик қилди, холос. Бироқ шунга қадар Армен Шуҳрат Муродов билан учрашиб, соф ғалабага эришган эди.

Айтмоқ керакки, бу турнирда бойсунлик Тоштемир полвон Муҳаммадиев барчанинг нигоҳида ва тилида бўлди. Деновлик Эрали полвон Маҳмарасулов одатдагидек ҳар гал майдонга тушаркан, ўйингоҳни «Эрали, қўймайсан, Эрали қўймайсан!» деган овоз, ҳайқириқ тутиб кетарди. Эрали ҳам шунга яраша такрор ва такрор мухлисларнинг қаттиқ ишончини оқларди. Тоштемир полвон ярим финалда қашқадарёлик Нодирхон Музаффаров билан майдонга тушиб, бир ярим минутда соф ғалабага эришди.

Таъкидламоқ керакки, финал учрашувлари ғоятда қизғин кечди. 73 килограмм вазнда Маҳтумқули Маҳмудов ва Акбар Қурбоновлар майдонга тушиб, ҳал қилувчи жангга киришдилар. Ва ниҳоят, Махтумқули полвон ғолиб чиқди.

90 килограмм вазнда Баҳром Авазов ва Шуҳрат Хўжаевлар ҳал қилувчи жангга киришдилар. Баҳром полвоннинг қўли баланд келди. Сўнгра эса 90 килограммдан оғир вазндаги икки полвон, мамлакатимизнинг ардоқли полвонлари - Тоштемир Муҳаммадиев ва Эрали Маҳмарасуловлар ўртага тушдилар. Барча мухлислар, ҳакамларнинг нигоҳи, эътибори уларга қадалди. Зафар Тоштемир полвонга кулиб боқди. Ғолибни бутун майдон олқишлади.

Шундай қилиб, 73 килограмм вазнда биринчи ўринни эгаллаган Маҳтумқули Маҳмудов «Камолот» жамғармаси вилоят бўлимининг «Тико» енгил автомашинаси, 90 килограмм вазнда биринчи ўринни қўлга киритган Баҳром Авазов вилоят ҳокимлигининг «Дамас» енгил автомашинаси билан, 90 килограммдан юқори вазнда майдонга тушиб, зафар қучган Тоштемир Муҳаммадиев Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Нексия» енгил автомашинаси билан тақдирландилар. Ҳар уччала ғолиб полвонга турнирнинг дипломлари топширилди ва улар чемпион деган номга ҳам сазовор бўлишди.

__Турнир сабоқлари__: биз бу ерда тилга олаётганимиз яхшилик маъносидаги сабоқлардир. IV Халқаро турнир - 1-Осиё чемпионати мусобақаларини бевосита ўйингоҳда ҳали суяги қотмаган минглаб ёш томошабинлар кўрдилар, кузатдилар. Уларнинг нечовининг қалбида ҳам курашга, борингки, спортга иштиёқи уйғонган бўлса не ажаб. Иккинчидан эса халқ ўзининг сара полвонларини таниди, билди.

Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги мухбири Светлана Тен шундай дейди:

- Гапнинг очиғи, мен шундай қизғин кураш-томошанинг устидан чиқаман деб асло-асло ўйламаган эдим. Менга ҳаммаҳаммаси ёқди. Одамлари ҳам, полвонлари ҳам, кўрилган тайёргарлик ҳам.

Хуллас, 3-4 апрел ҳам бир ширин тушдек ўтиб кетди. Бу икки кундан ёруғ манзаралар, таниш қиёфаларнинг ёруғ нигоҳлари майдонда йўлбарсдек кураш тушган, ор талашган йўлбарс монанд полвонларнинг шамолдек тезкор ҳаракат қилишлари, рақибга тик қарашлари, майдондаги ўғиллар ўрнига гоҳо оталарнинг умидли ва аламли туришлари қолди.

Икки кун... Полвонлар бир-бирларига тирашиб вақтни ўтказмадилар, балки тик туриб, мардларча курашдилар. Халқ эса ғолибларни олқишларга буркади, мағлубларни эса... ер кўтарди. Ғолибларнинг олдида ҳали оғир синовлар, мағлубларнинг олдида эса балки ажойиб, катта ғалабалар тургандир. Одамнинг шунга ишонгиси келади. Чунки одамни гоҳида алам, мағлубиятлар ҳам улғайтиради.

Маҳмуд АБУЛФАЙЗ,
Бахтиёр ОЛЛОМУРОД

Adabiyot

ҚАЛАМ АҲЛИГА ҚАСИДА

Адабиётшунос Бойназар ЙЎЛДОШга мактуб

Муҳтарам домла!

Узоқ йиллик орзуингиз ва машаққатли меҳнатингиз маҳсули бўлмиш - «Қашқадарё бадиияти» («Шарқ» нашриёт-матбаа концерни бош таҳририяти. Тошкент-1998) номли тазкира, адабий-танқидий мақолалар, мумтоз адабиёт ва халқ достончиларига ижодий чизгиларни ўз ичига қамраган тўпламингиз чоп этилганлиги билан табриклайман. Бу китоб нафақат Сизнинг шахсий ҳаётингизда, балки воҳа маънавият оламида воқелик саналганлиги боис ўз фикр-мулоҳазаларимни газета орқали изҳор этишга жазм қилдим. Зеро, матбуот - кўпчиликнинг минбари, Сизнинг ушбу тўпламдан жой олган қатор мақолаларингиз ҳам аввал газета юзини кўриб, кўпчиликнинг фикр-мулоҳазасидан ўтгандан сўнггина қайта таҳрир қилиниб, мажмуага киритилганлиги шубҳасиз. Қолаверса, адабиёт халқ мулки саналиб, қалам аҳлини кўз қорачиғидек сақлаш, уларнинг ижодини тарғиб ва ташвиқ қилиш лозим экан, демак улкан адабиётимизнинг бир бўлаги – Қашқадарё адабий-бадиий муҳити хусусида кенг кўламда тадқиқот асари яратиш ҳам ҳақиқий олимга хос бўлган шижоатдир.

Мен ҳали гапнинг аввалида бу китоб узоқ йиллик орзуингиз ва машаққатли меҳнатингиз дея таъкидлагандим. Бу бежизга эмас, албатта. Чунки ушбу тадқиқот тўплам қай тарика «туғилганлиги»дан, унинг яратилиш жараёни ўз-ўзидан бўлмаганлигидан озми-кўпми хабардорман.

Даставвал, «Насаф нафаси» номли китобингиз дунё юзини кўрди. Бу тадқиқот-изланишларингиз нафақат вилоят, балки пойтахтдаги йирик адабиётшунослар ва ижодкорлар томонидан «савоб ва хайрли юмуш» сифатида эътироф этилди. Эҳтимол, айрим адабиётшунослар учун ушбу «забт этилган довон» етарли бўларди. Аммо Сиз ижодкор тадқиқотчи-олим сифатида бошлаган ишингизни давом этказдингиз. Кўпчилик турмуш ташвишидан ортмаётган бир даврдаги Сизнинг бу журъатингиз адабиётга ва ижод аҳлига бўлган эътиқод ва ҳурматингиз дея биламан.

Нима бўлганда ҳам чеккан заҳматларингиз ортда қолди, кутубхонамиз ҳозирда, айниқса, келгусида жуда-жуда асқотадиган янги бир тадқиқот рисола билан бойиди.

Муҳтарам домла!

Китобингиздан жой олган адабий мақолаларингизни таҳлил қилиш, ижодкорларнинг ижодига ва шахсиятига қай тарика ёндашганлигингизни «кўрсатиб бериш» бу ҳамкасб адабиётшунос-олимларнинг бурчи. Камина эса оддий қаламкаш сифатида китобни мутолаа қилиш жараёнида туғилган илк таассуротларимни баён қилмоқчиман, холос. Хўш, бу рисоланинг фазилатлари нимада?

«Насаф нафаси»дан «Қашқадарё бадияти»нинг мундарижаси, шакл-шамойили янада бойиганлиги ҳам ўқувчига кўп маълумот беради. Хусусан, тарихимиз, миллий меросимизга қайтаётган бир қутлуғ даврда кўпчилигимиз учун ҳанузгача «архив»ларда сақланиб келаётган улуғ бобокалонларимиз Насафийлар, Қарший, Деҳлавий, Соилий, Фироқий, Салоҳий, Машраби Сонийлар... қўйингки, қадим Қашқадарё ёзма адабиёти тарихидан лавҳаларингиз, уларнинг ўтмиш ҳаёти, тақдири, қандай мерос қолдирганлиги ҳеч кимни бефарқ қолдирмаса керак.

«Халқ оғзаки ижоди, достончилик» бўлимини тартибга солиб, тўпламга киритганлигингиз ҳам рисоланинг нуфузини оширган. Оддий ўқувчи сифатида рисоланинг яна бир ижобий жиҳати, қаламкашлар билан мулоқотга, баҳсга киришар экансиз, «бир хилликдан қочиб» турли услуб ва шакллардан фойдаланганлигингизда бўлса керак. Хусусан, бу ўринда шахсан менга шоир Абдулла Ориф, адиб Самар Нур, ижодкорлардан Исмоил Тўхтамишев, Зебо Мирзаева, Хол Муҳаммад Ҳасан, Норқул Тилов, марҳум қаламкашлар Чори Ҳамро, Чори Аваз, Гелди Берди ва адиба Хосият Лутфуллаевалар билан қилган «мулоқот жанрлар» маъқул тушди.

Китоб ниҳоятда чиройли, жозибали нақшлар билан чоп этилган. Энг муҳими, унинг суврати эмас, билки сийрати. Бошқача изоҳлаганда, таниқли адабиётшунос олим, профессор Озод Шарафиддиновнинг ушбу рисолада ёзган сўзбошисидек: «Узоқ йиллар кечган ҳаётимизда вилоятлар адабий муҳитини ўстириш ва улар ҳақида илмий-тадқиқот ишлари олиб боришга деярли эътибор берилмай келинди. Натижада кўплаб вилоятлардаги адабий-бадиий муҳитнинг умумўзбек адабиёти тарихида тутган ўрни мустаҳкам белгиланмади, эндиликда эса бу хатоларни тугатиш вақти келди...».

Сиз, муҳтарам домла, ҳақиқий адабиётшуносларга хос фазилатда ана шу «хато»ни тузатишга бел боғлагансиз. Тадқиқотларингизнинг ҳаётийлиги шундаки, у бардавомдир. Чунки халқ мавжуд экан, адабиёт ҳам яшайди. Умумўзбек миллий адабиётининг бир ўзани саналган - Қашқадарё адабий муҳити ҳам бундан мустасно эмас.

Ана шу боис бу борадаги дастлабки муваффақиятингиз билан яна бир карра қутлайман.

Муҳаммад ОЧИЛ,
Ўзбекистон Ёзувчилар Уюшмаси аъзоси

KELGUSI SONDA:

ТИЛЛА ЗИРАГИНГИЗ СОХТА ЭМАСМИ?

Munosabat

АНТИҚА «ПОЙГАЛАР»

Халқимизда «сепли келин эмас, эпли келин бўлсин» деган ибора бор. Чиндан ҳам шундай. Сепли келин сепини кўз-кўз қилади, эпли келин эса ҳунарини, одобини, оиласига вафою садоқатини. Тўғрисини айтиш керак, ҳозирги тўйларимиз, қиз базми-ю, чарларимиз, ФҲДЁдан ўтиш тантаналари ҳаддан ташқари дабдабали тус олиб кетди.

Айниқса, чарлар деб номланган, аслида тўйлардан сира қолишмайдиган урф-одатларимиз чегарадан чиқиб кетди, ҳисоб. «Қиз чиқарган хонадонга қирқ йил тегма» дейишарди. Қаёқда дейсиз. Қиз чиқарган хонадон орадан 2-3 кун ўтмасданоқ чарлар базмини ўтказади, яна хонадонига янги қудаларини, уларнинг қариндош-уруғларини тўйига чорлайди. Баъзи чарларимиз кейинги пайтларда ким ўзар тусини олди. Ҳозирги чарларлар хонанда-созандаларсиз ўтмайди. Эрталабдан улар хизматда. Қозон-қозон овқатлар, дастурхон тўла пишириқлар, турли ичимликлар. Айниқса, келин-куёв учун аталган сарполарни айтмайсизми? Она узатилган қизи учун шунчалар кўп сарпо қиладики, кўрган одамнинг ваҳимага тушиши турган гап. Атир-упаларнинг-ку, саноғи йўқ. Хуллас, бу каби антиқа «пойга»ларни чегаралашнинг фурсати етди.

Ҳурматли юртбошимиз Ислом Каримовнинг тўй-ҳашамлар, маъракаларни ихчамлаштириш, ортиқча исрофгарчиликларнинг олдини олиш ҳақидаги Фармони ҳаракатимиз учун асосий дастуриламал бўлиб хизмат қилади. Ушбу Фармоннинг ёшларимиз учун тарбиявий аҳамияти каттадир. Шундай экан, келинг, биргалашиб бу исрофгарчиликларнинг олдини олайлик. Ҳақиқий шарқона, ихчам ва мазмунли тўйлар ўтказишнинг нимаси ёмон?

Қиз чарларни ихчамлаштириш шарт деб ўйлайман. Юзлаб меҳмон ўрнига керакли қариндошларнигина таклиф этилса, қўша-қўша сарполарга эса ҳожат йўқ. Ҳозирда жойлардаги хотин-қизлар бўлимлари билан худди шу хусусда чора-тадбирлар ишлаб чиқмоқдамиз. Президент Фармонини жойларда муҳокама қилиб, кенг жамоатчилик фикри ўрганилмоқда. Уларнинг қимматли фикр-мулоҳазалари ҳисобга олинмоқда.

Шу боисдан ушбу Фармоннинг тарбиявий аҳамияти беқиёсдир.

Гулбаҳор ҚЎЧҚОРОВА,
Ўрта Чирчиқ туман хотин-қизлар қўмитаси раиси

ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Тошкент Давлат юридик институти қуйидаги кафедралар бўйича вакант лавозимлар учун

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

1. Давлат ва ҳуқуқ назарияси ва тарихи - 1 та ўқитувчи;
2. Давлат ҳуқуқи ва бошқаруви - 1 та доцент, ўқитувчи (тўлиқ ўрин);
3. Жиноят ҳуқуқи - доцент, ўқитувчи (1 та тўлиқ ва 0,5 ставка ҳажмида);
4. Фуқаролик ҳуқуқи - доцент, ўқитувчи (2 та тўлиқ ўрин);
5. Фуқаролик жараёни - доцент, ўқитувчи (1 та тўлиқ, 0,5 ставка ҳажмида);
6. Хўжалик ва меҳнат ҳуқуқи - доцент, ўқитувчи (1 та тўлиқ ўрин);
7. Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари (2 та тўлиқ ва 0,5 ставка ҳажмида);
8. Жиноят жараёни - доцент, ўқитувчи (0,5 ставка ҳажмида).

Шунингдек, профессор-ўқитувчиларни лавозимларга тайинлаш учун қуйидаги кафедралар бўйича танлов ўтказади:

1. Жисмоний тарбия.
2. Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари.

Аризалар бериш муддати эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Манзилимиз: 700047, Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси, 35-уй, 24-хона.

Prezident Farmoni - amalda!

МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРГА МОС

Ўзбекистон Республикаси Президентининг тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, марҳумлар хотирасига бағишланган маърака-маросимларни тартибга солиш тўғрисидаги Фармонига Пастдарғом туманида жиддий амал қилинаётганлиги аҳолини беҳад қувонтирмоқда.

Республика «Маънавият ва маърифат» маркази туман бўлими (раҳбари А.Абдуҳакимов) «Тўй-маросимлар, оилавий тантаналар, марҳумлар хотирасига бағишланган тадбирларни ўтказиш тўғрисида» тавсиянома ишлаб чиққан эди. Тавсиянома «Пастдарғом ҳақиқати» туман газетасида чоп этилиб, барча маҳалла, қишлоқ фуқаролар йиғинларида қизғин ўқиб-ўрганилди, асос учун қабул қилинди.

Эндиликда туман аҳли ана шу тавсиянома асосида тўй ва бошқа маросимларни миллий қадриятларимизга мос тарзда, давр талабига ҳамда шарт-шароитга тўғри келадиган тартибда ўтказмоқдалар.

Ўз мухбиримиз
Самарқанд вилояти

Адлия вазирлиги хабар қилади

Тошкент шаҳар хўжалик судининг қарори билан хорижий сармоялар иштирокидаги қуйидаги корхоналар тугатилди:

Миробод туманидаги:

- **қўшма корхона** - «Нафосат», «Улуғбек Магнем», «Рафи», «Либос Т», «Баҳор-Наво», «Skif & C», «Этуаль», «Парчин», «Белка», «Мери и Санс», «Тумарис Атуш», «Саломатлик Манен», «Ларенс ЛТД»;
- **хусусий фирма** - «Камал Интернешнл»;
- **хорижий корхона** - «Малабар Трейдинг», «Канада Интерпрайзис», «Каримзода Трейдинг»;
- **шўъба корхона** - «Саджар Интерпрайзис»;

Юнусобод туманидаги:

- **хорижий корхоналар** - «Ли Мин»;
- **қўшма корхоналар** - «Гек Хан Трейдинг», «Тус Инвест», «Интерплей», «Таштимуртекс», «Джиндо Русс», «Ўзагрокомплекс», «Фазила», «Тамаддон», «Фармауз», «Мигос Ко», «Ахил»;
- **шўъба корхона** - «Эдланд», «Ота Муҳаммад Ғазнавий», «Эф Энд Би Интерпрайзис»;

Мирзо Улуғбек туманидаги:

- **қўшма корхоналар** - «Ашкон ЛТД», «Иқбол ЛТД», «Форбес Прогресс», «Лимон», «Оригейт», «Сулпак Маркет», «Базис», «ТТФ Наврўз», «Небесный дворец», «Эл Разань», «Муножат», «Нутако Линия», «Хак Сель Эшлак Йотирим ва Тижорет Лимитед Ширкети», «Огуз Тери», «Ихлас Тижарет Интернешнл», «К.П.Оверсиз», «Шифокор Интерсервис», «Жаваҳан», «С-АВИВ», «Лочин вижин», «Узат», «ФФ Фейшн», «Аль Арис-Си Ко», «ТЭК», «Гуф Глобус Азия»;
- **хорижий корхоналар** - «Ариан Ко», «Реал Скин», «Хамаюн Хамид», «Акбар Интернешнл»;
- **шўъба корхоналар** - «Европиан Фууд Дистрибюшн», «Фарма Холдинг», «Шонг Я», «Диалог Интернешнл Ташкент», «СВМ-Ташкент», «Интер Бишкек»;
- **хусусий корхона** - «Жалилий Компани»;

Чилонзор туманидаги:

- **хорижий корхона** - «Империал Интернешнл», «Hamburg Trading Centre»;

Шайхонтоҳур туманидаги:

- **хорижий корхона** - «Деус», «Р.Р.Интерпрайзис»;
- **қўшма корхона** - «Риф Трейдинг», «Инмарк», «Турғун ЛТД», «Делотрейд», «Фарах», «Отабек», «Ўзбекистон Телеком Технолдогия», «Виктория Роз Компани», «Плавик», «Зи Интернейшенл», «Ал-За-Жам», «Ташинка», «Х.Р.Адженси», «Алравит», «Қарши-Қабул», «Танко», «Эллайд Интернейшнл ЛТД», «Нью Уолд Ко ЛТД», «Френд Интерпрайзис», «Урмон», «Мерве Ко ЛТД», «Принс», «Зар», «Бухди», «Тахар», «АСММ»;
- **шўъба корхона** - «Юник Трейдерс», «Шаян», «Азия Трейдинг Энд Шиппинг Компани», «Парс Турон», «Имтиаз Ахмед Интерпрайзис», «Хевад Теджис Трейдинг Ко», «Коттон Экспорт Ко», «Зия Хасан»;
- **хусусий корхона** - «Севинч Трейдинг», «Лакхани Интерпрайзис», «Эф Эйг Интерпрайзис», «Бариш Тижарет»;

Собир Раҳимов туманидаги:

- **қўшма корхона** - «Тина Оникс Кристал», «Лолахон», «Қалдирғоч», «Дита», «Турон-Изтех», «Сокол», «Visenta», «Дива», «Рикведа Ко ЛТД»;

Ҳамза туманидаги:

- **хорижий корхона** - «Сибхимпродукт»;
- **қўшма корхона** - «ВАБ Файз»;

Сирғали туманидаги:

- **қўшма корхона** - «Ал Каним трейдинг Хауз»;
- **шўъба корхона** - «Сирина Интра»;

Бектемир туманидаги:

- **қўшма корхона** - «Сафар Интернейшнл», «Дилхон», «Дилхон-2».

Барча эътирозлар икки ой ичида Адлия вазирлигининг халқ хўжалигида ҳуқуқий ишлар бошқармасида қабул қилинади.

__Телефонлар: 136-25-05, 133-47-68.__

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Бош муҳаррир Файзулла ҚИЛИЧЕВ

__ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ__
Сафар НАЗАРОВ
Параҳат АЙТНИЁЗОВ
Бурхон БЕКМИРЗАЕВ
Шавкатжон МАВЛОНОВ
Неъмат АМИНОВ
Абдил ТЎХТАШЕВ

__ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ__
Сирожиддин РАУПОВ (Бош муҳаррир ўринбосари)
Тўхтамурод ҲАСАНБОЕВ (масъул котиб)
Зайниддин ИСЛОМОВ
Ҳамза ЗОКИРОВ
Миршоҳид МИРҲАМИДОВ
Нормейли НОРПЎЛАТОВ

Индекс: 646882
«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси таҳририятида саҳифаланди. А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмида, офсет усули билан «ШАРҚ» нашриёт матбаа концерни босмахонасида босилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41-уй. Буюртма Г-0310. Тиражи-10.000. **Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 20.00**

Навбатчи: **А. ОТАБОЕВ**
Компьютерда оригинал макет тайёрловчи: **Д. НОРМИРЗАЕВА**
терувчи: **М. ДЎСТОВА**

МАНЗИЛИМИЗ: 700047 Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси-5. Телефон, факс: 133-24-41
«Инсон ва қонун» газетаси 1998 йил 2 июлда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00141- сон билан рўйхатдан ўтган.